

A KOMÁROMI GESZTENYÉS ÓVODA HELYI PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

INTÉZMÉNY CÍME: 2900 KOMÁROM, IGMÁNDI ÚT 38.

INTÉZMÉNY FENNTARTÓJA: KOMÁROM VÁROS ÖNKORMÁNYZATA

CSOPORTOK SZÁMA: 5 CSOPORT

FÉRŐHELYEK SZÁMA: 120 FŐ

FELÜLVIZSGÁLVA: 2013. 09. 03.

TARTALOM

1. Az óvoda általános jellemzői
 - 1.1. Az óvoda rövid bemutatása
 - 1.2. Személyi feltételek
 - 1.3. Az óvoda csoportszerkezete
2. Az óvoda átfogó nevelési terve
 - 2.1. Gyermekképünk
 - 2.2. Nevelési célok, feladatok
 - 2.3. Napirend
3. Az óvodai nevelés alapvető keretei
 - 3.1. Gondozás és egészséges életmódra nevelés
 - 3.2. Érzelmi nevelés és szocializáció
 - 3.3. Anyanyelvi nevelés
4. Az óvodai élet tevékenységformái
 - 4.1. Játék
 - 4.2. Mese, vers
 - 4.3. Ének-zene, énekes játék
 - 4.4. Rajzolás, mintázás, kézimunka
 - 4.5. Mozgás
 - 4.6. Külső világ tevékeny megismerése
 - 4.7. Az óvoda munka jellegű tevékenységei
 - 4.8. Tanulás
5. Az óvoda hagyományos ünnepei, rendezvényei
6. Gyermekvédelem az óvodában
7. Az óvoda kapcsolatai
8. Érvényességi rendelkezések

1. Az óvoda általános jellemzői

1. 1. *Az óvoda rövid bemutatása*

Óvodánk a város központjában található ideális természeti környezetben. Mint ahogy neve is jelzi hatalmas gesztenyefákkal övezett az épület, ami lehetőséget ad az egészséges környezetben történő levegőzésre.

Gyermekeink zöme az Arany János úti, valamint a Csokonai úti lakótelepről érkezik hozzánk. A panellakásban élő gyermekeknek kevés mozgási lehetőséget biztosít otthonuk, ezért sokat ülnek a televízió előtt, ahonnan rengeteg hasznos ismeretet szereznek, de ugyanakkor ebből adódóan terjed körükben az agresszivitás, az egymással szembeni türelmetlenség is.

A nehezedő életfeltételek között a szülőknek gyermekük nevelésére, a kisgyermekkel való érzelmi törődésre kevesebb idejük marad. Ezért egyre több feladat hárul az óvodára.

A fentiekből adódóan legfontosabb pedagógiai elvünk a gyermekközpontúság, olyan óvodai légkör kialakítása, ahol a gyerekek jól érzik magukat, sokféle és változatos tevékenység szolgálja gyermeki személyiségük teljes kibontakoztatását. Ennek fontos feltétele, hogy minden kisgyermek egyenlő mértékben jusson hozzá az életkorának, fejlettségi szintjének megfelelő gondoskodáshoz, fejlesztéshez.

Ennek érdekében kiegyensúlyozott együttműködésre törekszünk a szülőkkel. Óvodánk nyitott, elvünk és hitvallásunk, hogy csak a szülőkkel együtt vagyunk képesek arra, hogy gyermekeinket egységes elvek szerint a megfelelő módon neveljük és fejlesszük.

Intézményünk sajátos arculatának kialakításában nagy szerepe van annak, hogy tornateremmel rendelkezünk, ezért kiemelt hangsúlyt fektetünk a testi nevelésre. Ismert tény, hogy a mozgásöröm és a szellemi fejlődés egymással szoros kapcsolatban áll. A megfelelő intenzitású mozgás biztosítja a motorikus képességek, a mozgás-műveltség fejlődését.

Az óvoda 1997-től Alapítvánnyal rendelkezik, melynek fő feladata az óvodában folyó nevelőmunka színvonalának emelése. Az Alapítvány bevételeit a felajánlott adó 1%-ából, valamint vállalatok, cégek, magánszemélyek támogatásából szerzi.

Büszkék vagyunk óvodánk hírnevére, melyet összefogással, egymás munkájának tiszteletben tartásával tudunk megőrizni. Törekszünk a magas színvonalú szakmai munkára.

1. 2. *Személyi feltételek*

A pedagógusok mindegyike felsőfokú diplomával rendelkezik. Az óvoda kollektívája fiatal, átlag életkorunk 45 év. Ennek köszönhetően igen lendületes, aktív munka folyik a csoportokban. Az óvónők a legfrissebb ismeretekkel rendelkeznek, fogékonyak az újra, ötleteik tárháza szinte kimeríthetetlen. Szívesen vesznek részt továbbképzéseken, folyamatosan gyarapítják tudásukat, ismereteiket.

A csoportban állandó párok dolgoznak váltott műszakban. A párokat úgy igyekeztünk kialakítani, hogy személyiségjegeik kiegészítsék egymást az óvodai élet tevékenységformáinak területén a folyamatos, magas színvonalú munka elvégzése érdekében.

Vannak azonban olyan tulajdonságok, amelyeket minden óvónőtől elvárunk. Ilyen az érdekes szituációkra való **nyitottság, rugalmasság.** Ebből adódóan jellemezze az óvónő személyiségét az **alkotó spontaneitás. Tartsa tiszteletben a gyermek önálló alkotó személyiségét. Odafigyelő, empátikus képességgel** reagáljon a gyermeki személyiségre, a gyermeket ért változásokra. Végezetül nagyon fontos az **óvónő hitelessége,** hogy a gyermek mindig bizalommal fordulhasson hozzá.

Az óvodapedagógusok munkáját egy fő pedagógiai asszisztens segíti.

A csoportok munkáját egy-egy dajka segíti. Az öt dajka közül egy rendelkezik szakképesítéssel, 4 fő érettségizett.

A nevelőtestület minden tagjára jellemző a gyermekszeretet. Ez azonban önmagában kevés, okosan, jól kell az érzelmi kötődéseket kialakítani és felhasználni a nevelés folyamatában. Minden dolgozó elsődleges célja a szeretetteljes légkör kialakítása, s ezen belül az egyéni fejlesztés lehetőségeinek kihasználása, az egyénre szabott nevelési elvek, fejlesztési tervek kidolgozása.

1 . 3 . Az óvoda csoportszerkezete

Az óvoda 120 férőhelyes, kihasználtságunk 95-100 % között mozog. A gyermekeket 4 közel egykorú csoportba osztottuk és van egy vegyes életkorú csoportunk is. Ezt az elosztást a gyermekek személyiségjegyeinek, szociális összetételének és a szülők igényeinek figyelembevételével alakítottuk ki.

A bölcsődéből hozzánk kerülő gyerekeket igyekszünk egy csoportba elhelyezni a beszoktatás megkönnyítésének érdekében.

Az azonos életkorú csoportokban a gyerekek megközelítően azonos fejlettségi szinten állnak, a kevesebb eltérés végett könnyebb a tervezés, a fejlesztés menetének megvalósítása. Ily módon több idő és lehetőség marad a tehetséggondozásra és felzárkóztatásra. Az azonos életkorú gyerekek könnyebben találnak barátokra, társakra, s megjárva a játékfejlődés lépcsőit nagycsoportra igen gazdaggá és színessé válik játéktevékenységük.

Az iskolába kerülésnél előny, hogy többen kerülhetnek ugyanabba az osztályba, így egymás közötti szociális kapcsolataik jól megalapozottak, nagyobb hangsúly kerülhet a felnőtthez való kötődés kialakítására.

Lehetőséget szerettünk volna, azonban adni azoknak a testvérpároknak, akik néhány évet közösen tölthetnek el az óvodában. A vegyes életkorú csoportok részben hasonlítanak a család szerkezetére, ahol a különböző korú gyerekek együtt nevelkednek. Ebben a csoportszerkezetben az óvónőre bonyolultabb, összetettebb feladat hárul. A három korosztály fejlődését együtt kell figyelemmel kísérni, ezen belül az egyéni eltéréseket fel kell térképezni, s kidolgozni a megfelelő fejlesztő módszereket egyénre szabva.

Ám a szociális kapcsolatok, a segítőkészség gyorsabban fejlődik, alakul a vegyes összetételű csoportokban. A gyengébbek, ügytelenebbek, kisebbek segítségre szorulnak, s a nagyobbak önként és szívesen vállalják ezt a feladatot. Az egymásnak történő segítségadás természetesebbé, szinte igényükké válik a gyermekeknek. A kicsik beszoktatását megkönnyíti a testvér, vagy a nagyobb anyáskodó gondoskodása. Ugyanakkor a kicsik több ismeretet, tapasztalatot leshetnek el a nagyoktól, így fejlődésük felgyorsulhat, ez azonban nem törvényszerű folyamat.

Mindkét csoportszerkezetnek természetesen vannak előnyei és hátrányai is. Az egyik legfontosabb szempont a szerkezet megválasztásánál az óvónő beállítottságának figyelembevétele, az, hogy az óvónő melyik csoportszerkezetet érzi magáénak, hol tud maximálisan kibontakozni, alkotó munkát végezni.

A szülők választási lehetőségét is biztosítani kívántuk, mivel kisgyermeküket ők ismerik a legjobban. A visszahúzódóbb, félénk, kisebb családból érkezett gyermekek jobban érzik magukat azonos korú társaikkal, míg a bátrabb, határozottabb, nagycsaládból érkezett gyermekeknek természetes környezet a vegyes csoport.

A kétféle csoportszerkezet nagyobb szabadságot, többfajta lehetőséget ad a gyermeknek, pedagógusnak, szülőknek egyaránt arra, hogy megtalálhassa a hozzá közelálló szerveződési formát.

2. Az óvoda átfogó nevelési terve

Helyi nevelési programunk az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján készült, az abban megfogalmazottaknak megfelelően. Programunk kidolgozásánál figyelembe vettük a gyermekek sajátos életkoronkénti eltéréseit és szükségleteit.

Mint ahogy azt az Alapprogram is megfogalmazza az óvoda, nevelő intézmény. Feladata a gyermeki személyiség kibontakoztatása, ennek elősegítése.

2 . 1 . Gyermekképtünk

Célunk olyan kisgyermek nevelése:

- ◆ akik szívesen, örömmel játszanak, a játékon keresztül megismerik a világot
- ◆ akik az óvodáskor végére eljutnak képességeik maximumára
- ◆ akik a sokféle mozgási lehetőség biztosításának hatására a mozgást örömmel élik meg, testi-lelki-és szociális harmóniában élnek
- ◆ akik az óvodáskor végére őszinte, nyitott, kíváncsi, önálló, vidám kisgyermekké válnak
- ◆ óvodáskor végére jól kommunikálnak, érzelmeiket képesek verbálisan és nonverbálisan is kifejezni
- ◆ magatartás- és viselkedésük udvarias, illemtudó
- ◆ szeretik és védik a természetet

A 3-7 éves gyermek érzelmileg és értelmileg igen fogékony, s ezt a fogékonyságot kell szem előtt tartani és kihasználni a nevelés, fejlesztés területén. A gyermeknek ebben a korban igen erős az érzelmi, emocionális beállítottsága, ez lehetőséget teremt a kötődések kialakítására, a pozitív beállítottságú személyiség kialakítására.

A korosztály jellemző tevékenységi formája a játék, ezért a nevelés, értelmi fejlesztés és a tanulás fő területének a játékot, az emocionális beállítottság miatt pedig az érzelmi nevelést tartjuk.

A felgyorsult élettempó és a szinte követhetetlen társadalmi változások miatt egyre több kisgyermek küzd beilleszkedési, magatartási nehézségekkel. Egyre több a sajátos nevelési igényű valamint a részképesség lemaradással érkező kisgyermek is. A fejlesztő pedagógus és gyógypedagógus segítségével ezek a kisgyermekek külön törődést igényelnek. Az alkalmazott pedagógiai intézkedéseket a gyermek személyiségéhez igazítjuk, egyéni fejlesztési tervek kidolgozásával, megfigyelési és fejlesztési naplók vezetésével.

2 . 2 . Az óvoda egész életét átfogó nevelési célok és feladatok

Célok:

- ❖ *Az óvodába kerülő valamennyi gyermek személyiségének teljes körű fejlesztése, figyelembe véve a konkrét gyermek életkori sajátosságait, fejlődési ütemét*
- ❖ *Kialakítani azt az optimális klímát (szeretetteljes, befogadó, felesleges akadályoztatás nélküli légkör) amiben a gyermek a legjobban fejlődik, hiszen a korosztály lételeme a biztonságérzet, a szeretet*
- ❖ *Mivel a 3-7 éves életszakasz a legfontosabb, mással nem helyettesíthető tevékenysége a játék, e tevékenységen keresztül a gyermek emocionális, szomatikus, mentális és szociális fejlődésének elősegítése, ami egyben feltétele a sikeres iskolakezdésnek is*
- ❖ *A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége. Az óvodai nevelés és a családi nevelés összhangjának megteremtése, a családban folyó nevelőmunka folytatása, kiegészítése, kölcsönös szemléletformálás*
- ❖ *Az eltérő fejlődési ütemű, a hátrányos helyzetű és a különböző adottságokkal óvodába érkező gyermekek nevelési és fejlesztési ütemének figyelembe vétele, az egyéni hozzáférés lehetőségének biztosítása*
- ❖ *A gyermek testi-lelki szükségleteinek kielégítése a gyermek alapvető joga, melyre óvodánk messzemenőig törekszik*
- ❖ *A hátrányos megkülönböztetés tilalmának tiszteletben tartása*
- ❖ *A környezettudatos szemlélet és magatartás megalapozása*
- ❖ *különleges bánásmódot igénylő gyermekek gondozása, fejlesztése*
- ❖ *A tehetséges gyermek átlag feletti speciális egyéni képességei kerüljenek felszínre, fejlődjenek*

- ❖ *A hátrányos helyzetű gyermekek összehangolt integrált nevelése révén, az esélyegyenlőség növekszik, az indulási hátrányok csökkennek az iskolába valóátmenet, zökkenő mentesebbé válik.*

Feladatok

- *Változatos, többféle tevékenység biztosítása az egész nap folyamán*
- *A játékra és mozgásra alapozott pedagógiai módszerekkel történő nevelési és fejlesztési feladatok megvalósítása*
- *A gyermek egyéni fejlődési ütemének folyamatos nyomon követése*
- *Egyéni fejlesztési tervek kidolgozása*
- *Nyugodt, befogadó, szeretetteljes légkör megteremtése*
- *Gondozottság, a fizikai szükségletek kielégítése, komfortérzet biztosítása*
- *A kisgyermek felkészítése a zökkenőmentes iskolakezdesre közvetett módszerekkel*

2. 3. Napirend

<i>Időkeret óra</i>	<i>Tevékenység</i>
6-7	Gyülekezés, játék, összevont ügyelet.
7-8.30	Gyülekezés folytatása a saját csoportban szabad játéktevékenységgel.
8.30-11.30	Csoportszobai, és szabad levegőn tartózkodás szabad játékkal. A játéktevékenységbe beépített nem kötelező: <ul style="list-style-type: none"> ○ kezdeményezések ○ mese ○ mindennapos mozgás Kötelezően tornafoglalkozás heti egy alkalommal a tornateremben vagy az udvaron. Mese-közvetve kötelező, motiváció ceremónia, a bensőséges hangulat, a nagyobb átélés lehetősége végett. Só szoba használata az allergiás, asztmás gyerekekkel, vagy az éppen légúti betegségben szenvedőkkel. A só szobában játékra, művészeti tevékenységre, mesére, és éneklésre van lehetőség.
11.30-12	Készülődés az ebédhez. Teremrendezés, tisztálkodás.
12-13	Ebéd
13-13.30	Készülődés a pihenéshez. Ráhangolás, mese.
13.30-15	Csendes pihenő. Folyamatos kelés, uzsonna.
15-16	Játék, szabadon választott tevékenység a csoportszobában vagy az udvaron.
16-17	Összevont ügyelet. Játék, szabadon választott tevékenység.

3. Az óvodai nevelés alapvető keretei

3 . 1 . Egészségnevelés

A mai magyar társadalom életvitele, a káros szenvedélyek egyre nagyobb mértékű terjedése, egészségtelen környezetünk egyre inkább rávilágít arra, hogy már kisgyermekkorban igen fontos az egészséges életvitel megalapozása. Az óvodának preventációs munkát kell folytatnia, hogy felnövekvő nemzedékünk egészségesebben élhessen. Ezért hoztuk létre többek között a só szobánkat is, amellyel a légúti megbetegedésben szenvedő gyerekek állapotán kívánunk javítani. Az egészséges gyerekekre pedig egy megelőző, immunerősítő hatása van

Ám a preventációs munkához nem elég a mi tevékenységünk, hiszen a kisgyermek első élményeit a családban szerzi, ezért figyelembe kell vennünk a családi szokásokat, esetlegesen a család szemléletének formálásában is aktív szerepet kell játszania az óvodai nevelésnek.

A kisgyermeknek koronként, és egyéni érési ütemük miatt változó szükségletei vannak, éppen ezért a fejlesztésnek is az egyéni adottságokra kell épülnie. Az egészséges életmód kialakítása a gyermek testi, lelki szükségleteinek kielégítését jelenti. Olyan optimális életritmus kialakítását, amely a 3-7 éves korosztály számára biztosítja a fejlődéshez szükséges feltételeket. Az optimális életritmus kötetlen, rugalmas, ugyanakkor feltételez ismétlődő időpontokat is. Ilyen a reggeli étkezés, az ebéd, pihenés, uzsonna időpontja. Ezek az időpontok fokozzák a gyermek biztonságérzetét, megteremtik a stressz mentes, a gyermek számára is kiszámítható légkört.

A biztonságérzet fokozásának másik feltétele a bensőséges gyermek-felnőtt kapcsolat kialakítása E nélkül a gondozás, a testi, fejlesztés nem valósítható meg. Ha a gyermek-felnőtt kapcsolat meleg, szeretetteljes, az óvónő részéről feltétel nélkül elfogadó, kialakul a gyermek biztonságérzete, és csak ekkor mondhatjuk, hogy megteremtettük a harmonikus fejlesztés feltételeit.

Az egészséges környezet elősegíti az az egészséges életmód, életvitel feltételeinek kialakítását ezért törekszünk a környezettudatos szemlélet, magatartás megalapozására.

Célok:

- ❖ *A gyermek testi és lelki szükségleteinek, valamint mozgásigényük kielégítése*
- ❖ *Az egészséges életvitelhez szükséges szokások kialakítása, megalapozása*
- ❖ *A családok szemléletformálása az egészséges életvitel kialakításába*
- ❖ *Prevenációs munka az egészség megóvása és testi fejlesztés érdekében*
- ❖ *az egészséges táplálkozás,*
- ❖ *a mindennapos testnevelés, testmozgás,*
- ❖ *a testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek,*

- ❖ *az óvodai erőszak megelőzése,*
- ❖ *a baleset-megelőzés,*
- ❖ *a személyi higiéne területére terjednek, további feladatot jelentenek.*

Az egészséges életmódra nevelés területei

- egészséges környezet kialakítása
- a gondozás
- testi nevelés
- egészségvédelem, edzés

Feladatok:

- *Egészséges, stressz mentes óvodai környezet, légkör kialakítása*
- *A testi komfortérzet megteremtése, alapvető fizikai szükséglet kielégítése*
- *Szabad levegőn tartózkodás lehetőségének maximális kihasználása*

Egészséges óvodai környezet kialakítása:

Az óvoda környezetébe tartoznak a csoportszobák, mosdók, tornaterem, udvar.

A csoportszobák bútorzatának alkalmazkodnia kell a gyermekek igényeihez. Gyermekek méretű székek, asztalok, polcok, ahol a játékok jól látható és elérhető helyen vannak. A berendezési tárgyakat úgy kell elhelyezni, hogy minden játéktevékenységnek megfelelő, jól elkülöníthető helye legyen, legyen lehetőség kuckóépítésre és a nagyobb mozgást igénylő játékok játszására is. Ezt a célt szolgálják a csoportszobákban kiépített galériák is.

A játékok és a bútorzat jól lemosható, fertőtleníthető. Előnyben részesítjük a természetes anyagokból készült játékokat, berendezési tárgyakat.

A csoportszobákban nagyméretű, jól megnyitható ablakok vannak, ami fontos a megfelelő fény és levegőcsere biztosítása érdekében.

A mosdókban gyermek méretű csapok és WC-k találhatóak. Minden gyermeknek saját fogkefeje, fogpohara, fésűje és törölközője van. Ezek jellel jól elkülönítettek. A WC-k egymástól fallal elválasztottak.

A tornaterem műpadló borítása biztosítja a csúszásmentességet. Eszközei kézi szerek, torna padok, zsámolyok, bordásfal, fitness asztal, Wesco eszközök lehetőséget adnak a sokrétű mozgási lehetőségek kihasználására. A gyógytornához szükséges fejlesztő eszközök is megtalálhatók.

Udvar. Mivel az óvodánk egy park közepén áll ezért nem csak az óvoda udvarát tudjuk levegőzésre kihasználni, hanem a parkot is. Az udvar nagy kiterjedésű, egybefüggő füves

terület. Árnyékos és napos helyek is találhatóak. A homokozó fedett, homokja mindennap fellazított. Nagy tágas terek adnak lehetőséget a természetes mozgásokra, ugyanakkor különböző mászóakák és hinták kínálnak változatos lehetőséget a mozgásra. A játékok a szabványossági vizsgálatnak megfelelnek és az előírásoknak megfelelően lettek telepítve. Kerti kút ad lehetőséget a gyermekeknek a folyamatos folyadékpótlásra, valamint a vízzel való játékokra. Fedett terasszal rendelkezünk, amit az esőzések, a nyári étkezések alkalmával ki tudunk használni. Kesz-park teszi lehetővé, hogy a kisgyermek a nap folyamán kerékpározhassanak.

Só szoba. A helyiséget elsősorban az asztmás, allergiás kisgyermekkel használjuk, de igyekszünk minden kisgyermeknek lehetőséget biztosítani a használatra. Remek immunerősítő a telítetlen sóoldat, valamint tisztítja a hörgőket és légutakat. Nyákoldó hatása miatt megkönnyíti a légutakban lerakódott váladék oldását.

Az egészséges környezet biztosításának feladatai a baleset elhárításának előírásai az SZMSZ-ben szerepelnek. A környezet folyamatos figyelemmel kísérése minden óvodapedagógus fontos feladata. Az intézkedési tervet az óvoda minőségbiztosítási programja tartalmazza.

A gyermekek gondozása

A kisgyermek testi, lelki és szellemi fejlődése, fejlesztése csak abban az esetben valósulhat meg hatékonyan, ha a testi komfortérzetet biztosítjuk számára

Testápolás

A 3-4 éves kisgyermek még alapvetően segítségre szorul testének ápolása, gondozása terén. A testápolási feladatok bensőséges gyermek-óvónő, gyermek-dajka kapcsolatot feltételeznek. Tevékenységünk, segítség adásunk sértheti a gyermek intim szféráját ezért türelmesnek kell lennünk. Azonban fontos, hogy már ebben a korban megköveteljük a gyermekektől az alapvető higiénés szokások betartását (WC használat után és étkezések előtti kézmosás). Segítünk a gyermekeknek a ruha ujjának feltűrésében, és többször mutassuk meg neki a helyes kézmosás módját. Napjában többször is mossanak kezet, ebben a korban még a felnőtt figyelmeztetése, példamutatása szükséges a szokás kialakításához.

Már ebben a korban elkezdjük a fogápolást. A gyermekek szokják az étkezés utáni fogmosást, ismerkedjenek a fogkrémmel, fogkefével, s igyekezzenek elsajátítani a helyes fogmosás módját.

6-7 éves korra ezeknek, a szokásoknak természetessé kell válnia a gyermekek számára, s a tevékenységet a megfelelő módon kell ellátniuk. Saját belső igényükké kell, hogy váljon az alapvető higiénés szokások betartása.

Öltözködés

Az óvodában minden gyermeknek saját jellel elkülönített öltözőszekrénye van.

A csoportszobában cserecipő használata kötelező, a higiénia miatt ragaszkodunk a játszórúhához, és pizsamához is.

A ruhák minősége és célszerűsége alapvetően a szülőkön múlik, de fontosnak tartjuk a szülők meggyőzését, hogy a „divatos” ruhák helyett válasszanak inkább kényelmes, jól hordható, a gyermek mozgásigényéhez alkalmazkodó ruhadarabokat. Fontos a réteges öltözködés a megfázások elkerülése végett.

3-4 éves korban a gyermek öltözködésében nagy szerepet játszik a felnőtt segítsége. Gyakran kell arra figyelmet fordítanunk, hogy a gyermek nem fázik-e, vagy nincs-e melege. Az öltözködésnél fontos a helyes sorrend megismertetése, valamint az időjárás és az öltözködés összefüggéseinek megismertetése.

Étkezés

Főzőkonyhával nem rendelkezünk. Mivel az ételt óvodából kapjuk, ezért a menü egyeztetése nem okoz gondot. Azonos életkorú gyerekekkel dolgozunk, azonosak az igényeink, elképzeléseink.

Mivel a reggeli 8.30 körül kerül az asztalra, igyekszünk meggyőzni a szülőket arról, hogy a korán érkező kisgyerekek egy pohár folyadékot fogyasszanak el otthon. Egy pohár kakaóra, teára, tejeskávéra minden reggel legyen idő.

Az óvodában alapvető szempontunk a kényszermentes evés. A gyermek azt az ételt egye meg amit szeret és csak annyit amennyi jólesik.

Minden héten gyümölcsnapot tartunk, ennek feltételeit a szülők biztosítják. Közösén fogyasztjuk el a vitaminban, ásványi anyagokban gazdag gyümölcsöket, zöldségeket. A szülők bevonásával igyekszünk példát adni és segíteni a helyes és egészséges étkezési szokások kialakításában.

Az étel allergiában szenvedő kisgyermeknek külön diétás étkezésben részesülnek.

Testi képességek fejlesztése, edzés

A testi képességek fejlesztése bővebben a „Mozgás” című fejezetben kerül kifejtésre.

Edzés

Minden évszakban naponta levegőztessük a gyermeket, a légzőszervek erősítése és az ellenálló képesség növelése érdekében. Esőben a teraszt használjuk erre a célra. Igyekszünk minél több tevékenységet kivinni a szabadba (játék, mindennapos mozgás, testnevelés, étkezés, külső világ megismerése).

Az edzés fontos eszköze a napfény és a víz. A napfényel azonban vigyázni kell, (napszúrás, leégés, bőrrák), ezért sohasem tesszük ki a gyermekeket erős, folyamatos és hosszan tartó napsugárzásnak.

A gyermekek egészségének megóvása érdekében nagy hangsúlyt fektetünk a környezet tisztán tartására, portalanításra, fertőtlenítésre. Járványos időszakban fertőtlenítő kézmosót használunk. Szelektíven gyűjtjük a papírt, üveget és a pet palackokat a környezeti ártalmak kiküszöbölése, és a helyes példa adása miatt.

Óvodába kerüléskor tájékozódunk a kisgyermek egészségi állapota felől / asztma, allergia, krupp / regisztráljuk, figyelemmel kísérjük, a só szoba használatával próbálunk segíteni az asztmás, allergiás kisgyermek problémáin.

Pihenés, alvás

A pihenő megkezdése előtt a nyugodt légkör megteremtése elengedhetetlen. Ezt az óvónők halk szava, meséje, éneke segíti elő. A gyermekek kényelmes, méretükhöz igazodó, könnyen tisztán tartható fektetőkön pihennek a saját pizsamájukban. Aki igényli alvós játékot hozhat az óvodába.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- szükségleteit képes késleltetni és önállóan kielégíteni
- a tisztálkodási eszközöket helyesen használja, azokra vigyáz
- a WC használata után, étkezések előtt, egyéb szennyeződést okozó tevékenység után kezet mos, kezét szárazra törli
- önállóan öltözködik, ruháját igyekszik összehajtva a helyére tenni
- kulturáltan étkezik, az ételből annyit fogyaszt amennyire szüksége van
- szívesen fogyaszt zöldségeket, gyümölcsöt
- vigyáz környezetének rendjére, tisztaságára
- szívesen mozog a szabadban, életkorának megfelelően edzett

3 . 2 . Érzelmi nevelés és szocializáció

„És akinek szép a lelkében az ének,
Az hallja a mások énekét is szépnek”

/Babits Mihály/

Érzelmi nevelés

Az érzelmeknek a fejlődés lélektani tanulmányaink, és a gyakorlati tapasztalataink alapján rendkívüli jelentősége van az óvodás gyerek életében. Tudjuk, hogy ez a kor a nagyfokú emocionális ingerlékenység, érzelmi labilitás, polarizált érzelmek kora. Ezen életkori sajátosságokat olyan szeretetteljes pedagógiával szeretnénk befolyásolni, amelyben a gyermek érzelme differenciálódhat, megnövekedhet az érzelmi állapot tartóssága, csökkenhet a gyermek érzelmi labilitása, fokozódhat az érzelmek feletti uralkodás képessége, kialakulhat a gyermek gazdag érzelmi skálája és megjelenhetnek a magasabb rendű érzelmek.

Fontos a szeretetteljes, biztonságérzetet adó, kiegyensúlyozott, érzelem gazdag óvoda teremtése, ahol a gyermekközpontúság úgy jelenik meg, hogy gyermeki tartást, önállóságot, s ebből az önállóságból fakadó egészséges öntudatot, kibontakozási és önmegvalósítási lehetőséget ad a gyermeknek. Közös élményekre épülő tevékenységeket biztosítunk. Pozitív érzelmi töltés jellemezze az óvodapedagógus-gyermek, gyermek-dajka kapcsolatot.

Szocializáció

A szocializáció szempontjából különös jelentőségű a közös élményekre épülő közös tevékenységek gyakorlása. Ezért olyan óvodai élet szervezése kívánatos, amely segíti a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség) és akaratának (önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának) fejlődését.

A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, érzékszervi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, az elhanyagolt gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, szükség esetén megfelelő szakemberek (pszichológus, logopédus, fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus) közreműködésével.

Esztétikai érzelmek kialakítása

Az esztétikai érzelmek alakítására helyezzük a következő hangsúlyt, mely az egész személyiségre irányultan kiemeli a gondozás, a társas kapcsolatok, mozgás, környezet esztétikumát, s ezeknek az alapoknak a koronájaként ötvözi az esztétikai tevékenységeket, amelyeknek a rácsodálkozás, élménybefogadó képességet és az esztétikai ízlésformálást differenciálják. a gyermekek ízlésvilágát bontogatjuk ki a harmonikus színekben pompázó szép, tiszta környezettel és a csodás mesék, alkotások, ének közvetítésével.

Intellektuális érzelmek kialakítása

Az intellektuális érzelmek kialakításában fontos, hogy a testileg, lelkileg egészsége óvodás kíváncsi, szeretné felfedezni környezetét, örül ha újra meg újra fel tudja építeni alkotásait. Egyre kíváncsibbá válik, egyre többet kérdez. Ezt kell megragadni, ha a gyermek értelmi erőit szeretnénk direkt hatások nélkül kibontakoztatni.

Az érzelmi nevelés és szocializáció célja:

- ❖ *Barátságos, derűs csoportlégkör megvalósításával a kötődési hajlam kialakítása, közösségi érzés erősítése*
- ❖ *Erkölcsei, érzelmi és akarati tulajdonságok fejlesztése, erősítése az óvodapedagógus és a dajka példaadásával*
- ❖ *Egymás közötti bizalom kiépítése, alá-fölé-mellérendelő helyzetek elfogadása, átélése*
- ❖ *Élménybefogadó képességük fejlesztése*
- ❖ *Kezdeményezőkézségük érvényesítése*
- ❖ *Különbözőségek elfogadására nevelés*
- ❖ *A szülőföldhöz fűződő pozitív viszony kialakítása az önazonosság megőrzése*
- ❖ *A természeti és emberi környezetben megmutatkozó jó és szép dolgokra történő figyelem ráirányítása*

Feladatok:

- *A családi háttér ismeretében igyekezzünk megismerni, megérteni a gyermek érzelmi megnyilvánulásait*
- *A családi nevelésből adódó hátrányok csökkentése a szociálisan rászorulóknak esetében*
- *Állandó, megbízható személyes kapcsolat kiépítése a gyermekkel*
- *Nyugodt, derűs hangulat megteremtése a csoportban*

- *Érzelmi élmények nyújtása, megismertetése a gyermekkel (szeretet, hála, együttérzés, elnézés, nyíltság, felelősség)*
- *Nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, sajátos nevelési igényű gyermekek esetében megfelelő szakember segítségével esélyegyenlőség biztosítása*

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- *A gyermek kötődjön a felnőttekhez és társaihoz, baráti kapcsolatokat tudjon kialakítani*
- *Erkölcsei tulajdonságai (együttérzés, segítőkészség, figyelmesség) az erkölcsi normákhoz igazodjon*
- *Érzelmében, akaratán tudjon uralkodni*
- *Tetteiért vállalja a felelősséget*
- *Társai felé nyitott, az új dolgok iránt érdeklődő gyerekké váljon*
- *Ismeri a közösségben megkívánt viselkedési kultúrát, alkalmazkodik a csoport szokás és szabályrendszeréhez*
- *Szereti és védi a természetet, szívesen gondozza a növényeket és állatokat*
- *A közösség érdekében szívesen vállal megbízatást, munkát.*
- *Érkezéskor, távozáskor köszön, ismeri és betartja az udvariassági szokásokat*

Gyermek

Kiindulási pontnak tekintjük a gyermek szükségleteit, képességeit, mert csak ezek figyelembevételével nevelhető, fejleszhető. Nevelik őket a társas kapcsolatok, az óvoda összes dolgozója. Ezért a felnőttek tetteikkel sugározzák, hogy tisztellek Téged, fontos vagy nekem, csakis Rád figyelek, és segítek neked, ha szükséged van a segítségemre.

A gyermek ebben a korban érzelmeiben keresztül éli át a világot, minden ezen a szűrőn keresztül jut a tudatába. Tudjuk erősen hajlamos a félelemre, hogyne lenne hajlamos, hiszen érzi tehetetlenségét, önmagára hagyva nem boldogulna a világban. A dolgok az ő számára önkéntelenül szeretni való és félelmetes dolgokra oszlanak. Saját magunkon is tapasztalhatjuk, milyen mélyen bevésődnek a kora gyermekkor érzelmeivel teli benyomásai, milyen könnyen fénybe burkolhatják vagy árnyékba vonják egész későbbi életünket.

Az a gyermek, aki nem titokzatos, nyugtalanító, hanem érdekes, megmagyarázható kérdésekkel teli világot lát maga előtt több bizalommal, több örömmel, és jobb kilátásokkal vág neki az életnek.

Család

A nevelés alapvető színtere a család. Az óvoda nem csorbíthatja a szülők jogait, s nem vállalhatja át kötelességeit. Köteles felismerni a családi nevelés hiányosságaiból eredő hátrányokat és segíteni azok csökkentését. Az óvoda akkor számíthat a szülői ház támogatására, ha nevelési céljait és módszereit el tudja fogadtatni vele.

A családi nevelésben az érzelmi kapcsolat vérségi kötelékből adódik. A családi életnek ez a mély és erős érzelmi hatása, a szeretetkapcsolat a szülő és a gyermek között természetes igénye a gyermeknek. A helyes családi nevelés erőssége mindig ez az érzelmi szeretetkapcsolat.

Tulajdonképpen az első életévekben a közvetlen és személyes érzelmi kapcsolat a szülő (elsősorban az anya) és a gyermek közt az egész nevelés és személyiségfejlődés alapja. Ez az érzelmi kapcsolat egyrészt függőséget, kötődést, védelmet jelent a gyermek számára, másrészt ezen érzelmi bázison indul meg a tanulás, az explorációs tevékenység, az utánzás.

Az identifikáció a személyes minták követését, megerősítését jelenti. Az utánzás, a mintakövetés mindenképpen tény és a nevelés alapformája ebben az életkorban.

Az empátia - egy bizonyos beleélés nélkül nincs utánzás. Az utánzás az első években főként az anyára és az apára irányul. Nagy hatással van a gyermekre a család általános légköre. Normális körülmények között az anya és az apa jó kapcsolata, mindkét szülő sajátos hatása szükséges a gyermekegészséges pszichikus fejlődéséhez. Bármelyik szülő hiánya vagy a köztük lévő kapcsolat megromlása érezteti hatását a gyermekre.

Az első fejlődési korszak legfontosabb nevelési feladatai a boldog, derűs kisgyermekkor biztosítása, az első kötődések kialakításának, megerősödésének elősegítése, valamint az aktív, tevékeny életmód biztosítása.

Óvoda

Az óvodáskorú gyermek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. A személyiségen belül az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, szeretetteljes légkör vegye körül.

Mindezért szükséges, hogy:

- már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék a gyermeket (befogadás szülővel történjen, lassú, folyamatos legyen), ismerkedjen a gyermek az óvodával még az óvodába lépés előtt
- az óvodapedagógus-gyermek, gyermek-gyermek kapcsolatot pozitív érzelmi töltés jellemezze
- az óvoda teremtsen lehetőséget arra, hogy a gyermek kielégíthesse társas szükségleteit, nevelje a gyermeket a másság elfogadására (hosszan tartó, kötetlen játékidő, személyes példaadás)

Óvodapedagógus

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű az óvónő viselkedése. Olyan óvónőkre van szükség, akik tiszta szívből szeretik a rájuk bízott gyermeket. Tisztába vannak azzal, hogy a nevelésben nincsenek mindenre alkalmazható receptek, hogy minden eset egyedi, hogy minden gyermek egyéni bánásmódot, sajátos törődést, más-más eljárásmodot igényel.

Mottóként szerepeljen a következő idézet:

„Keresem minden gyermek sajátos titkát, és azt kérdezem: hogyan segíthetném abban, hogy önmaga lehessen.”

/Janus Corzak/

3.3. Anyanyelvi nevelés

„Minden nemzetnek fő kincse az anyanyelve”

/Gárdonyi Géza/

Az óvodai anyanyelvi nevelés komplex folyamat, ami a nevelési folyamat egészében jelen van. A játékot, minden feladatot, minden tevékenységet áthatva segíti a gyermek önbizalmának fejlődését és elősegíti a gyermek zökkenőmentes iskolai tanulmányainak megkezdését. A kommunikáció a beszéd és a gondolkodás egyik eszköze. A rossz kifejezőképességgel rendelkező, beszédben gátolt gyermek, gondolkodási képességét nem tudja megfelelően használni.

Az óvodai fejlesztésnek a családi környezet megismeréséből kell kiindulnia és a gyermek egyéni képességeinek megismerésén keresztül kell hatást kifejtenie. Semmiféle türelmetlenség, vagy a gyermek korlátozása nem engedhető meg az anyanyelvi nevelés során.

Az anyanyelvi nevelés célja:

- ❖ *A nyelv elsajátításával a gyermek személyiségének teljes fejlesztése*
- ❖ *A gyermek beszédképességének fejlesztése, a beszédkedv fokozása*
- ❖ *A tiszta, érthető beszéd kialakítása*
- ❖ *A beszéd fejlődésén keresztül a kognitív képességek fejlesztése:*
 - *egyre pontosabb, valósághű észlelés*
 - *figyelem összpontosítására való képesség*
 - *reproduktív emlékezet*
 - *problémamegoldó gondolkodás*
 - *fogalmi gondolkodás kialakulása*
- ❖ *Beszédhallás és szövegértés fejlesztése*

Feladatok:

- *Olyan biztonságos, elfogadó, szeretetteljes légkör megteremtése ahol a gyermekek bátran elmondják élményeiket, beszédhelyzetek teremtése*
- *A gyermeki kérdések folyamatos inspirálása, megválaszolása*
- *A gyermek szókincsének folyamatos bővítése*

- *Beszédhibák megfigyelése, szakember bevonása*
- *Óvónő mintaértékű (dallam, ritmus, stílus, választékosság) példamutató legyen*
- *Metakommunikációs eszköztár megismertetése*

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- *A gyermek bátran használja anyanyelvét az egész nap folyamán*
- *Élményeit legyen képes elmondani, mondatokban kifejezni*
- *Helyesen használja a nyelvtani kifejezésmódokat*
- *Ismerje a használt szavak tartalmát*
- *Szívesen beszéljen, közlési vágya kifejlődjön*
- *Ejtse tisztán, érthetően a szavakat*
- *Az udvariassági formákat természetesen használja*
- *Jól használja a metakommunikációs eszközöket*

Család, gyermek

Az anyanyelvi nevelés a családban kezdődik, az óvoda pedig a család közreműködésével tovább folytatja.

Minden óvodába került gyermek rendelkezik valamilyen szintű beszédkészséggel, ám az egyéni eltérések nagyon változóak. Mivel a gyermekek a szóbeli közlés elemeit utánzás útján veszi át, s ez által alakítja ki önálló beszédüket, ezért fontos az óvoda, a család példamutatása. A család közömbösségével, pedagógiai tájékozatlanságával is magyarázható az a sajnálatos jelenség, hogy egy korosztályon belül mennyire végletes eltérések mutatkoznak a gyermekek nyelvhasználata között.

A kedvezőtlen szociokulturális háttérű, az ingerszegény környezetből kikerült gyermek esetleges megkésett beszédfejlődésében, nyelvi retardáltságában az óvodának kell pótolni a korábbi hiányosságokat a környező világ felfedeztetésével, s cselekedtetéssel élményszerű alkalmak és természetes beszédhelyzetek megteremtésével. A felzárkóztatás ütemét nem szabad siettetni, vagy erőltetni, mert ez fokozhatja a gátlásosságot. Az egyéni foglalkozás, a beszédkedv felkeltése, a sikerélmény, az elismerés, a dicséret viszont eredményekhez vezethet. Valamennyi tevékenységi terület a nyelvi nevelés széles skáláját és mérhetetlen gazdag lehetőségeit rejti magába.

Az óvodába lépés pillanatában meg kell győződni arról, hogy hol tart a gyermek az életkorához alkalmazott beszéd megértésében.

Óvónő

A beszédértés fejlesztésében kiemelkedő szerepe van az óvónő tudatos, tervszerű munkájának, és példamutató, kulturált, kifejező előadásmódjának. Az óvónő beszéde legyen követésre méltó kifogástalan. Mondandóját közölje világos, érthető, egyszerű, de változatos

formában. Éreztesse a nyelv kifejezőerejét és szépségét. Tartózkodjék a túl erős, a túl halk, a monoton, színtelen beszédétől. Természetes hangon, a csoport hang-és zörejszintjéhez alkalmazkodva beszéljen. Törekedjen a szemléletességre, a képszerű kifejezések alkalmazására.

Az óvónő kérdéseivel is fejlessze a gyermekek gondolkodását, ösztönözze beszédre őket. Az óvónő kérdései és válaszai olyan problémákra irányítsák a gyermek figyelmét, amelyekre előzőleg nem gondolt, s amelyeknek tisztázása fontosabb lehet, mint az előre eltervezett kérdések megbeszélése. Egész magatartása, válasza, őszinte odafordulása fejezze ki, hogy megérti a gyermek szükségletét és törekszik kapcsolatigényének kielégítésére.

Az óvónő ne kívülállóként szóljon a gyermekhez, hanem a reális szituációnak megfelelő, világos, egyértelmű fogalmazással, példamutatóan helyes nyelvhelyességgel.

A nyelvi kommunikációs helyzetek kialakításának alapvető feltétele az egymást meghallgató és az egymáshoz beszélő társak beszédkedve, beszédképessége, az anyanyelv szókincsének, hangzásbeli és szövegszerkesztési ismerete, használata.

Az óvónő és a gyermek között kialakult bensőséges kapcsolat segíti elő a beszédképesség és a metakommunikáció fejlődését. E cél érdekében direkt fejlesztő eljárást ne alkalmazzon az óvónő. Használja ki azonban az alkalmat amikor megállapíthatja pl. „csakúgy ragyog az arcod”, „látom örülsz”, „mi baj van”. Ilyenfajta megjegyzésekkel az óvónő felhívja a gyermek és a csoport figyelmét e megnyilvánulások jelentést hordozó szerepére. Képeskönyv nézegetése közben, mesemondáskor is természetes lehetőség nyílik egy-egy arckifejezés, testtartás, mozdulat értelmezésére.

Az óvónő kísérelje figyelemmel a gyermek kialakulóban lévő egyéni sajátosságait. Ezért fontos az egyénre szabott kérdésfeltevés, beszéltetés.

Óvoda

Óvodában már indokolatlan a dajkanyelv és a kicsinyítőképzős szóhasználat (csücsüljetek le, idd meg a kávécskádát). Nem szabad értelmetlen szavakkal terhelni a gyermek emlékezetét.

A kommunikációs nevelésben támaszkodni kell a gyermek verbális emlékezetére. Készítsük arra, hogy újonnan megismert kifejezéseket, szavakat más összefüggésben is alkalmazzon. Olyan helyzeteket kell teremteni, amelyben a gyermek érzelmileg is kapcsolatba kerül környezetével. Ériék megszólalásra készítő, változatos új ingerek.

A gyermek legfontosabb tevékenységi területe a játék, ezért az óvoda életét át kell szőnie az aktivitásnak, játéknak. A beszédképesség csak olyan szociális környezetben fejlődik egyenletesen, amely ösztönzőleg hat a gyermekre.

A 3-7 éves korosztály beszédfejlődésében igen jelentős szerepe van a dialógusnak, a beszédpartnerrel kialakított meghitt, bensőséges hangulatú interakciónak.

A nyelvi nevelés nem szűkíthető le egyetlen területre, hanem szervesen bele kell épülnie az óvodai élet egészébe, teljes rendszerébe. A 3-7 év folyamatába ágyazva sajátítható el, amelyre valamennyi tevékenységi forma, gondozási és nevelési terület mérhetetlenül sok lehetőséget kínál. Az anyanyelvi nevelés minden óvónő számára természetes, magától érthető feladat. A beszédkapcsolatok kialakításának alapja az óvónő és a gyermek, dajka és a gyermek közti szeretetteljes viszony, a jó csoportléggör. Az anyanyelvi nevelés nagymértékben hozzájárul a gyermek iskolai életre alkalmassá válásának megalapozásában.

4. . Az óvodai élet tevékenységformái

4. 1 . Játék

„Ha meg akarjuk érteni gyermekünket, ismernünk kell, hogyan játszik.”

/Bruno Bettelheim/

A gyermek legfontosabb és legalapvetőbb, semmi mással nem helyettesíthető tevékenysége a játék. Ez mindig spontán és önkéntes. Minden egészséges kisgyermek, amikor csak teheti, játszik. Játékában feloldja a benne levő feszültségeket, mindazt, amit megélt, ami foglalkoztatja, amitől fél, s aminek örül. A játék kiemelt jelentőségű, kreativitásukat fejlesztő és erősítő tevékenység. A játék fejleszti a gondolkodási képességeket, a mozgást, a kommunikációs képességeket. Tükrözi az értelmi fejlődést valamint a szocializációt. Az óvodában fontos, hogy a gyerekek minél több időt töltsenek felesleges korlátozásoktól mentes játékkal. A szülők és a pedagógusok igényei a játék terén megegyeznek.

Játékfajták és személyiségformáló szerepük:

Gyakorló játék: fejlődik nagymozgása, finommotorikája, mozgáskoordinációja, térészlelése, tapintásos észlelése, verbális készsége

Szimbolikus játék: alakul szocializációs készsége, kommunikációja, erkölcsi, akarat tulajdonságai, kognitív képességei

Konstruáló játék: alakul szem-kéz koordinációja, finommotorikája, térészlelése, rész és egész viszonyának észlelése, képzelete, kreativitása, vizuális memóriája

Szabályjáték: fejlődnek kognitív képességei, formálódnak akarat tulajdonságai, szocializációs képességei

A játék célja:

- ❖ *Egészséges gyermeki személyiség fejlesztése, az egyéniség, a kreativitás, alkotó gondolkodás, fantázia kibontakoztatása*
- ❖ *Pozitív érzelmi kötődések kialakítása, a szocializáció elősegítése*
- ❖ *Egészséges versenyszellem kialakítása, veszteség, nyeres méltó elviselése*

Feladatok:

- *A játékhoz szükséges nyugodt, érzelmi biztonságot adó légkör megteremtése és folyamatos fenntartása*

- *A játékhoz szükséges feltételek (hely, idő, eszköz) és inger gazdag környezet megteremtése*
- *A gyermekek játékának megfigyelése, a fejlődési hátrányok megszüntetése*
- *Élmények nyújtása, sokszínű tapasztalatszerzési lehetőségek biztosítása*

*Az óvodában a szabad játék és az óvónő által kezdeményezett játék valósul meg. A kettőből fontosabb a **szabad játék**, amikor az óvónő biztosítja a gyermek számára az önállóságot, szabadságot a :*

- *játéktevékenység kiválasztásában*
- *játékeszközök megválasztásában*
- *társak megválasztásában*
- *gyermeki játékgondolás megvalósításában*
- *játszóhely megválasztásában és kialakításában*

A szabad játék folyamatosságának érdekében az óvónő hagyjon időt a játék befejezésére, illetve adjon később lehetőséget a játék folytatására.

Kezdeményezett játékban az óvónő pedagógiai szándékkal teremt olyan helyzetet, melyben a gyermek egyéni érdeklődési körének, egyéni fejlettségének ismeretében ajánl fel játéktevékenységet. A gyermeknek jogában áll nem élni a felkínált játéktevékenységgel.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- *Szívesen, örömmel, önfeledten játsszon*
- *A gyermek képzelete, fantáziája színes, megfigyelőképessége pontos legyen*
- *Elmélyült játéokra legyen képes, figyelve kitartó, emlékezete pontos*
- *Tájékozott legyen a világ dolgaiban, bátran próbálja ki önmaga lehetőségeit*
- *Alakuljon ki szokásrendszere, helyes viselkedési formái, csoportszellem*
- *Képes élményeit eljátszani*

Hely

A csoportszoba, az udvar és a terasz egyaránt megfelel a játékra.

A csoportszoba bútorzata úgy van kialakítva, hogy legyen lehetőség az elkülönülésre (kuckók, sarkok). A játékok jól elérhető, állandó helyen vannak.

Az udvar lehetőséget teremt a sokszínű játékra a homokozóval, hintákkal, mászóakkal, csúszdákkal, Kresz-parkkal és nagy szabad területtel.

Idő

Az elmélyült játékhoz minél több megszakítás nélküli idő kell. A gyermeknek az egész délelőtt és a délutáni pihenő utáni idő álljon rendelkezésére a játékhoz.

Eszköz

Minél gazdagabb, változatosabb, fantáziadúsabb eszközöket kell biztosítani a játékhoz. Ezek lehetnek természetes anyagok, termények, kövek, termések, felnőttek dolgai (kincses doboz, kalapok, ruhák, táskák), hagyományos óvodai játékok. Törekedni kell arra, hogy ami csak lehet természetes anyagból készüljön.

Derús légkör

A derús légkört az óvónő személyisége teremti meg. Legyen megengedő, elfogadó, támogató a magatartása. Biztonságérzetet nyújtson a gyermeknek. Teremtse lehetőséget az élmény-és tapasztalatszerzésre, hiszen ebből táplálkozik a játék.

A játék során alakulnak ki a gyermekben azok a képességek, tulajdonságok, amelyek lehetővé teszik, hogy a fejlődés egy magasabb szintjére jusson. A játékot belső motivációk irányítják, az érzelmek uralják, s benne az impulzusok szabadon követhetők.

Az óvodai játék legyen megengedő, és modellnyújtó, felesleges korlátozásoktól mentes. Először biztosítsuk a nyugodt légkört, utána valósulhat meg a fejlesztő kulturális értékeket átadó játék.

A játékban az a legfontosabb, hogy a gyermek élvezze azt. Játékában kijátssza magából megoldatlan feszültségeit, feldolgozza élményeit, ismerkedik a világgal, tapasztalatokat szerez, megjeleníti vágyait.

Szükség van azonban az óvónő tapintatos, biztonságot nyújtó jelenlétére, támogató magatartására. Fontos, hogy a családot is meggyőzzük a játék lehetőségeiről és az együtt játszás szükségességéről.

4. 2 . Mese, vers

Irodalom: édesbora, kisajtott lelke egy népnek. Sűrített elixírje a népkarakternek...

/Füst Milán /

A gyermekek a múlt és a jelen irodalmi örökségének részesei. A gyermekirodalom a valóság esztétikai megjelenítése. A gyermek életében többet jelent a tudás átadásánál-érzelmi, értelmi gazdagodást eredményez.

Az óvodai gyermekirodalom műfaja a mondóka, a vers, a mese, a verses mese, a gyermekekről, az állatokról szóló elbeszélések. Megjelenítési formája a bábjáték.

Az irodalmi nevelés célja:

- ❖ *A gyermek szívesen hallgasson verset, mesét, mondókát*
- ❖ *Változatos irodalmi élmények nyújtásával az érdeklődés felébresztése a könyv, az irodalom iránt*
- ❖ *A gyermeki fantázia ápolása*
- ❖ *A mozgáskoordináció, ritmusérzék, egyensúlyérzék fejlesztése*
- ❖ *Hallás, figyelem fejlesztése.*
- ❖ *Összetartozás élményének erősítése*
- ❖ *A jeles napokhoz, ünnepkörökhöz való pozitív kötődés kialakítása, a magyar kultúra értékeinek átörökítése*

Feladatok:

- *Megfelelő hely, szeretetteljes légkör, eszközök megteremtése.*
- *Ráhangelés, motiváció ceremónia segítségével.*
- *Az óvónő átgondolt irodalom válogatása, időrendi ütemezése, változatos irodalmi élmények közvetítése*
- *A néphagyomány remekeinek továbbadása.*
- *Elsősorban a magyar népi, illetve műalkotásokból válogatunk, de mai kortárs irodalmi műveket is felhasználunk*
- *Külföldi kulturális értékek felhasználása / Andersen, La Fontaine, Grimm /*
- *Gyermekkönyvtár látogatása, bérletes előadások megtekintése 5-6-7- évesekkel - ez által színesebbé tesszük az irodalmi élményeket, a színházi viselkedési formák is intenzívebbé válnak*

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- *Váljanak képessé az aktív irodalmi élmények befogadására*

- Szeressék a könyveket, szívesen nézegessék azokat, és vigyázzanak a könyvekre
- Szókincse változatos legyen, bátran használjon szófordulatokat, rokon értelmű szavakat.
- Tisztán, lassan, érthetően beszéljen, egyszerűbb meséket, történeteket bátran vissza tudjon mondani.
- Egyszerűbb mesefordulatokra emlékezzen
- A vele történt eseményeket el tudja mesélni, a hozzá intézett kérdésekre egész mondatokban válaszoljon.
- Szereti a mondókákat, verseket, szívesen mondja azokat

A magyar népköltészet, néphagyomány gazdag és sok alkalmat kínál a mindennapos verselésre, mesélésre, amivel az óvónőnek élnie kell.

Az érzelmi biztonság megadásának, s az anyanyelvi nevelésnek egyaránt fontos eszközei a többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok, szavak egységével a gyermeknek érzelmi, érzéki élményeket adnak.

3-4 éves kor

A gyermekek rendkívül örülnek a tapsoltató, lovagoltató játékos rímeknek. Nyelvi biztonsággal, ügyességgel együtt mondja már a felnőttel a mondókákat, verseket, és egyedül is élvezettel ismételteti a szavakat.

Rövid meséket szereti, főként állatokról, elbeszéléseket, melyeknek hőse a valóságos ismert világban élő, tevékenykedő kisgyermek.

4-5 éves kor

A gyermeknek már ismeretei vannak a valóság és a szó egységéről. Erősen figyel a mesére, elbeszélésre, a képeskönyvek, leporellók verseit rövid időn belül emlékezetébe vési. Igen gazdag a fantáziája. Ebben a korban a nyelvi humor iránti érdeklődése is felébred. A tündérmesék és a tréfás, groteszk versek kora ez.

A leporellóknál már jobban szereti az illusztrált mesekönyveket, főként azokat, amelyeknek képei önmagukban is eleven, színes grafikai meseként hatnak.

6-7 éves kor

A gyermeket már nem csak a nyelvi játékoság, a zeneiség keríti hatalmába, hanem a hangulati elemek is mély élményei lehetnek. Szeretné megismerni a tárgyak, dolgok, valóságos jegyeit, ezért fogadja figyelemmel és élvezettel az egyszerű, ismeretterjesztő elbeszéléseket. Érdeklődéssel nézegeti az ismeretterjesztő könyvek realista ábráit.

Bábozás, dramatizálás

3-7 éves korban a gyermek kedvelt tevékenysége a dramatizálás, bábozás. A mese cselekményének eljátszása élményt nyújt a kisgyermeknek, fejlődik fantáziája. Ugyanakkor lehetőséget biztosít az anyanyelv gyakorlására, fejlesztésére, de ehhez nem a mese betanult szövegét kell a gyermekekkel elsajátíttatni, hanem ösztönözni kell az önálló dramatikus, bábos kezdeményezéseit. A különböző báboknak, jelmezeknek mindig a gyermek rendelkezésére kell állnia, hogy a nap folyamán bármikor használhassa azokat.

A gyermekirodalom megválasztásának szempontjai

A gyermekirodalomnak a gyermekek életkori sajátosságaihoz kell alkalmazkodnia, ezért tehát a legegyszerűbb irodalmi formákból kiindulva kell állandóan gazdagítani a gyermekek ismeretkörét. Az óvodáskor a mesék korszaka. Fokozatosan kell áttérnünk a legegyszerűbbtől a bonyolultabb mesékre.

A népmesékben megelevenített állatok, vagy természeti jelenségek közel állnak a gyermekhez, a cselekvés a mozgás leköti a gyermek figyelmét, a népmesék humora az élet derűs oldalán kívül megmutatja az igazság derűs oldalát is.

A párbeszédese népi mondókák, gyermekjátékok, közmondások, bölcsődalok elsősorban egyszerűségükkel, természetes közvetlenségükkel, játékoságukkal, tréfás fordulataikkal, tiszta érzésvilágukkal hatnak a gyermekekre. A bennük rejlő zeneiség, ritmus beoltja az óvodás korú gyermekbe az irodalom szeretetét.

Legfőbb követelmény az egyszerűség, a nyelvi tisztaság, elevenség, szemléletesség, fordulatoság.

Az irodalom és a gyermek

Az óvodás korú gyermek a mese és a vers hallgatásába merülve magába szívja az irodalmi alkotás nyelvét. A művészi pontossággal formált mondatok, a szó erejével életre keltett képek, az állandó fordulatok gazdagítják a gyermek szókincsét, kifejezőkészségét, nyelvtanilag helyes beszédét. Így a gyermekirodalomnak az anyanyelvi nevelésben kiemelkedő szerepe van.

A mesék, versek megértése az óvodás korban, az események, hősök között kialakult emocionális viszonyhoz kapcsolódik, s az ismeretek gyarapodása a gondolkodás, az emlékezet fejlesztésének, az értelmi nevelés feladatainak hordozója is.

A mesék hősei és cselekménye, a versek ritmusa és hangulata érzelmi hatást vált ki, a versek, mesék esztétikai nevelésünk elengedhetetlen része. A mesék megérettetik a gyerekekkel a közösség erejét, s ez által válik az erkölcsi nevelés egyik fontos tényezőjévé.

A versek, mesék, irodalmi alkotások, bábozás, dramatizálás a gyermek személyiségformálásának sajátos eszközei. Gondolkodásra készíteti, és sokoldalúan gazdagítja lelki világát. Olyan emocionális érzelmek ismeretére tesz szert, mint együttérzés, hála, komikum, a jó és a rossz, a szép és a csúnya, rokonszenves és ellenszenves mesehősök.

Az óvónő feladata

Minden nap meséljen a gyermeknek. A délelőtti folyamán, amikor a csoport kívánja, meséljünk a gyermeknek. Az állandó időpontú mese (pihenés előtt) nyugtató legyen.

Ehhez azonban meg kell teremteni a biztonságot adó légkört, ki kell küszöbölni a külső, elterelő ingereket. Helyes, ha állandó helye van a mesélésnek, s valamilyen hangulatkeltő elemet használunk a verselés, mesélés előtt (gyertya, csengő, furulya).

Minden gyakorló pedagógus saját egyéni felelőssége, hogy mit választ ki a gazdag népmesei, irodalmi anyagból.

A család feladata

Az elmúlt évek tapasztalatai alapján meggyőződünk arról, hogy óvodánkba igen sok kisgyermek kerül megkésett beszédfejlődéssel.

Mivel a családi nevelés elsődleges a kisgyermek életében, ezért a szülőket meg kell győznünk arról, hogy a mesélés, az ehhez szükséges nyugodt légkör, az összebújás milyen fontos a kisgyermek fejlődéséhez. Ez által fejlődik beszéde, érzelem világa, gondolkodása, képzelete. A bensőséges pillanatok javítják az anya-gyermek kapcsolatot.

Segíteni kívánunk a szülőknél a helyes mesélés megismertetésében és a mesék kiválasztásának szempontjaival is megismertetjük őket.

4 . 3 . Ének-zene, énekes játék

„Ha nem ültetjük el a zene magvát a legzsengőbb korban, később hiába próbálkozunk vele: Ellepte a lelket a gyom. Van-e szebb hivatás, mint új kertben az első magot vetni?”

/Kodály Zoltán/

A 3-7 éves korosztály alapvetően érzelmi, emocionális beállítottságú, a gyermekek érzelmeiken keresztül közelítenek a világ megismeréséhez. Ezek az érzelmek különös fontossággal bírnak a zenében és a közös mozgásos játékokban. A szülői házban a gyermek egyre kevesebb ismeretet kap az ének, a mozgásos játék terén. Így ezeknek az ismereteknek a bővítése, pótlása egyre inkább az óvoda, az óvónők feladata.

A zenei nevelésünket áthatja a népzene, a néphagyományok ismerete. Ennek a közvetítő szerepét szintén az óvodának kell felvállalnia. A jelen és a jövő szempontjából elképzelhetetlen a múlt és a gyökerek ismerete.

A zenei nevelés célja:

- ❖ *A zene szeretetére nevelés, a zenei szemlélet alakítása, zenei élményekhez juttatás*
- ❖ *A zene befogadására való képesség, emocionális kötődés kialakítása*
- ❖ *Fedezze fel a gyermek a derűs, boldog együtt éneklés örömét, az együtt játszás élményét.*
- ❖ *Fejlődjön éneklési készsége, zenei hallása, ritmusérzéke.*

- ❖ *Fejlesszük emlékezetét, figyelmét (dallam, szöveg, játék mozdulat egysége).*
- ❖ *A dalos anyag helyes megválasztásával, pozitív példa adásával fejlesszük esztétikai érzéküket.*
- ❖ *Ünnepekhez kapcsolódó szokások, dalok, zenék megismertetése, a hagyományok ápolására való törekvés, a szülőföld értékeinek átörökítése*

Feladatok:

- *A megfelelő légkör biztosítása az érzelmi motiváció.*
- *A megfelelő zenei anyag kiválasztása.*
- *Személyes példaadás, tiszta, a gyermek hangmagasságának megfelelő énekhang.*
- *A spontán éneklés, a zenei alkotókedv ösztönzése.*
- *Zenei alapfogalmak gyakoroltatása (magas-mély, halk-hangos).*
- *Ritmushangszerek készítése, használata.*
- *Pontos szövegejtés, esztétikus mozgás figyelemmel kísérése.*
- *Hangszeres és énekes zenehallgatás*
- *Migráns gyermekek esetén hazájuk kulturális értékeiből is válogatunk*

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- *Örömmel és bátran énekeljen akár közösségben, akár egyedül is.*
- *Tudja a hallott dalok, énekes játékok, mondókák nagy részét.*
- *A tanult dalos játékok mozgásait, lépéseit, szabályait pontosan alkalmazza*
- *Szívesen hallgat zenét.*

- *Megkülönbözteti a zenei fogalmakat (halk-hangos, gyors-lassú)*
- *Képes érzékelteni az egyenletes lüktetést*
- *Képes egyszerűbb hangszerek használatára*

A zenei nevelés sajátos feladat a nevelés egészében. Kihat az egész személyiség fejlődésére. A zene révén a gyermek sajátos, újszerű kapcsolatba kerül a világgal, újfajta viszony alakul ki társaival és környezetével. A zene fokozza az összetartozás érzését. A gyermek érzelmi lény, s a zene, érzéseket, hangulatokat közvetít, örömet, bánatot, vidámságot és szomorúságot. Az együtt éneklés fokozza a társas együttlét örömét, ezért a zenei nevelés szorosan kapcsolódik az érzelmi neveléshez, az érzelmek megtapasztalásához és a szocializáció elősegítéséhez.

Ugyanakkor kapcsolódik más tevékenységi területekhez is, így a művészetekhez, a meséhez, vershez, bábozáshoz, ábrázoláshoz, de kapcsolódik a természet megismeréséhez, az évszakokhoz, megalapozza a természet szeretetét.

Szoros kapcsolatban áll az ünnepeinkkel, népszokásainkkal. A népszokások megismertetése fejleszti a gyermek képzeletét, fokozza az összetartozás érzését, viselkedési szabályokat és magatartási kultúrát közvetít. Az együtt táncolás, mozgás élményének fegyelmező ereje van. A mozgások többszöri ismételtetése segít az összerendezett, gyorsabb, pontosabb mozgások, mozdulatok kialakításában, a feszültség, agresszió levezetésében, az izomzat megerősítésében. Fejleszti a megfigyelőképességet, figyelmet, emlékezetet, fokozza az ügyességet, gyorsaságot, hajlékonyságot, rugalmasságot.

A zene megszerettetése már a magzati korban megkezdődik. Nem kell hangsúlyozni, hogy milyen fontos a kismama dúdolgatása, dalolgatása, a zene hallgatása a magzatnak. A csecsemő anyja karjában ringatózva ismerkedik az altatókkal, ringatókkal. Amikor a kisgyermek az óvodába kerül, meg kell néznünk, hogy kapott-e elegendő ilyen élményt a családban, s az a népköltészet, a népzene tiszta forrásából került-e ki, vagy a kommersz kultúra mindent elsöprő áradatából. Levonhatjuk a következtetést, hogy a zenei nevelést is a családban megkezdett úton kell folytatni, vagy az esetlegesen ott elkövetett hibák kijavítását kell szorgalmaznunk.

Óvoda

Óvodánk a zenei nevelés anyagát Forrai Katalin: Ének az óvodában és a Felvidéki dalos játékok című kiadványból válogatja. A felvidéki dalos játékokban, mondókákban tükröződik az adott vidék élete, környezete, gondolkodásmódja és tárgyai. Gryllus Vilmos dalokat válogatunk a kortárs zenei anyag megismerése érdekében.

Az óvodában a gyermek spontán kezdeményezéseire építünk. A hét bármely napján legyen éneklés, énekes játék, mondókázás. Ezek a gyermeki próbálkozások, ismételtetések jó lehetőséget adnak az egyéni fejlesztésre is. A csoportban legyen állandó, elérhető helye a ritmushangszereknek, s a gyermek bármikor használhassa azokat. A dalos játékok kellékei, ha szintén elérhető helyen vannak, cselekvésre készítetik a gyereket. Ezekre a készítésekre kell ráépülnie a zenei nevelésnek.

Óvónő

Mindig törekedjen a tiszta intonálásra, a jó kezdőmagasság megválasztására. Figyeljen az énekléshez szükséges helyes testtartás elsajátíttatására, a természetes, laza test és fejtartásra. A kisgyermek hajlamos magasra tartott fejjel énekelni, ez nagyon káros a hangszalagoknak, mivel megfeszülnek, a hang hátracsúszik, keménnyé válik. A túlzottan előrehajtott fej dörmögővé teszi az énekhangot.

Bátorítsa a spontán kezdeményezéseket, használja ki ezek fejlesztő lehetőségét.

A zenei nevelés anyaga

Mondókák-ölbe vevők, cirógatók, csiklandozók, tapsoltatók, lovagoltatók, csúfolók,

kiszámolók, páros fordulók

Dalos játékok-állathívogatók, esővárók, játékra hívogatók, küzdő játékok, fogócskák,

Csúfolók

Zenehallgatás- élőzene, óvónő éneke, hangszeres tudása

Hangfejlesztés- ritmusérzék, halk-hangos éneklés, magasabb-mélyebb megkülönböztetése,
zenei formaérzék fejlesztése

Ősz

3-4 éves kor

A beszoktatás időszaka. Elsősorban ölbe vevő, cirógató, höcöggetős mondókákat, énekeket ismertetünk meg a gyermekekkel. A testi kontaktus az érzelmi kapcsolatok kialakítása szempontjából elengedhetetlen. A dalos játékok közül az egyszerűbbeket válasszuk, állathívogatók, kifordulós, vonulós dalokat szó-mí hangterjedelemben.

Az egész év folyamán fejleszteni kell a gyermekek ritmusérzékét, hallását. Ebben a korban a ritmusérzék, a metrum érzék fejlesztése. Ritmushangszerekkel, magunk által készített eszközökkel gyakoroljuk az egyenletes lüktetést.

- Dinamikai különbségek érzékeltetése: halk-hangos jól elkülöníthető legyen. Magasabb-mélyebb fogalom pár megkülönböztetése oktáv távolságban.

4-5 éves kor

Visszatérünk a régebben tanult mondókákhoz, dalos játékokhoz. Ennek alapja a gyermekek önálló kezdeményezése. Figyelünk a körforma megtartására, a menetirányra (jobbra tarts). Az őszhöz kapcsolódó dalok, dalos játékok, mondókák megismertetése a gyermekekkel. A szüret és a Márton napi hagyománykör megismertetése.

A hangkészlet kibővül a háromfokú hangközökre épül.

Az egész év folyamán gyakorolt hallásfejlesztési feladatok:

- Ritmusérzék fejlesztése: a metrumérzék, egyenletes lüktetés gyakorlása, negyedek és nyolcadok megkülönböztetése
- Dinamikai különbségek: halk-hangos fogalompár érzékeltetése

- Dallammotívum visszaéneklése: a gyermekek magukban is alkossanak dallammotívumot

- Hangmagasság megkülönböztetése: magasabb-mélyebb kvint hangközökkel

4-6 éves kor

A már ismert, ősszel, szürettel kapcsolatos dalos játékok, mondókák ismétlése. A dalos játékok közül előtérbe kerül a fiúknál az erőgyűjtő, küzdő játékok, lányoknál a leánykérők, kifordulós, kapus, párválasztó játékok. Ezek a dalos játékok a négyfokú hangsorokra épülnek (sz-m-r-d, m-r-d-l, l-sz-m-d, l-sz-m-r)

Az egész év folyamán gyakorolt hallásfejlesztési feladatok

- Ritmusérzék fejlesztése: a fél, a negyed, a nyolcad ritmusértékek megkülönböztetése, a szünet érzékeltetése.
- Dallammotívum visszaéneklése: 6 hangterjedelemben, maguk is alkossanak dallam motívumokat.
- Magasabb-mélyebb megkülönböztetése: kvint, szekund, terc hangközökkel, rajzoljanak dallamvonalat, amely a zenei írás-olvasás előgyakorlata
- Motívumhangsúly: a legkisebb értelmes zenei egység, a motívum felismerése, amely fejleszti a zenei formaérzékét.

Tél

3-4 éves kor

Az ünnepvárás időszaka, egyszerűbb Mikulással, Karácsonnyal kapcsolatos dalok elsajátítása. A hangkészlet kibővül a l-sz-m, m-r-d, sz-m-d hangterjedelemben. Figyeljünk a körforma megtartására, alakítására.

Farsang környékén a csúfolódókkal való ismerkedés.

4-5 éves kor

A téllal, a téli időjárással kapcsolatos mondókák, dalok megismertetése. A hangkészlet kibővülése a négyfokúság felé.

Az ünnepekkel, ünnepvárással kapcsolatos népszokások, néphagyományok megismerése.

6-7 éves kor

December 6: Mikulás. Az ünnep eredete, hagyománya. Ezzel kapcsolatos dalos anyag felelevenítése.

December 13: Luca napja. Jóslásokkal, néphagyományokkal való ismerkedés.

December 24: Karácsony. Pásztorjátékok, hozzá kapcsolódó néphagyományok, újévi jókívánások.

Február 2: Gyertyaszentelő. Medvével, időjárással kapcsolatos dalok, játékok.

Farsang: Csúfolódók, tréfás mondókák, kiske báb készítése, hozzá kapcsolódó tavaszváró népi játékok.

Tavaszi

3-4 éves kor

Állathívogatók, naphívogatók, esővárók, virágokkal kapcsolatos dalos játékok, dalok.

4-5 éves kor

Tavaszi időjárással kapcsolatos dalok, kifordulós, kapus játékok.

Március 15: Huszáros, katonás dalok, mondókák. Várfoglaló játékok.

Március 18, 19, 21: Sándor, József, Benedek. Népi időjósok.

Húsvét: Népszokások felelevenítése.

6-7 éves kor

A természettel kapcsolatos mondókák, dalos játékok felelevenítése és újabb tanulása. Előtérbe kerülnek a leánykérők, várjátékok, küzdő játékok. A gyerekek az óvodáskor végére tudjanak énekelni dur hexachord hangkészlettel rendelkező dalokat (d-r-m-f-sz-l).

A körforma megtartása és a jobbra tartás ne okozzon gondot.

Tisztán intonálva, a megfelelő hangmagasságon énekeljenek egyedül is, de óvónői segítséggel, vagy csoportosan mindenképpen.

A néphagyománnyal kapcsolatos kör kibővül a lakodalmas szokások megismerésével.

Nyári

A gyermekek kezdeményezései alapján a természettel kapcsolatos dalok és dalos játékok. Előtérbe kerülnek a nagyobb, szabadabb mozgást kívánó körjátékok a gyakori és hosszabb idejű szabad levegőn tartózkodás lehetősége miatt (kapus, vonulós, küzdős játékok).

A gyermekek napközben bármikor kielégíthessék éneklési igényüket, kezdeményezéseiket bátorítsuk.

A különböző ritmushangszerek bármikor elérhető helyen legyenek, de alkossunk mi is hangszereket a természet anyagaiból.

4. 4 . Rajzolás, mintázás, kézimunka

„ A gyermekművészet időtlen és univerzális. A kisgyermekek az egész világon azonos ikonográfia szerint rajzolnak.”

/Hilda Lewis/

A gyermeki ábrázolás a világ megismerésének sajátos formája. Munkáiban a gyermek a valósághoz igazodik, - belső mintát követ – érzelmileg és hangulatilag színezve ábrázolja a külvilágot. A külvilághoz fűződő kapcsolatát tükrözi az ábrázolás és a téralakítás. Tevékenységében a gyermek az őt körülvevő eszközökkel, anyagokkal találkozik.

A vizuális nevelés összetett nevelési terület. Ide tartozik a rajzolás festés, mintázás, építés, képalakítás, konstruálás, a kézi munka.

A vizuális nevelés célja:

- ❖ *A helyes eszközhasználat, különböző technikák, természetes anyagok megismertetése*
- ❖ *Finommotorika és kézkoordináció fejlesztése, a helyes ceruzafogás elsajátítása*
- ❖ *Szín-, tér- és formavilág fejlesztése*
- ❖ *Kreativitás, alkotó gondolkodás fejlesztése*
- ❖ *Vizuális emlékezet fejlesztése*
- ❖ *A népi kultúra értékeinek megismertetése, átörökítése*
- ❖ *Esztétikai érzék, ítélőképesség fejlesztése*
- ❖ *A gyermekek élmény-és fantáziavilágának szabad önkifejezéséhez a lehetőségek biztosítása*

Feladata:

- *Megfelelő hely, eszköztár, idő megteremtése*
- *A kezdeményező, kreatív törekvések, alkotó gondolkodás segítése*
- *Egyéni sikerélményhez juttatás, az alkotások pozitív értékelése*
- *Esztétikus környezet kialakítása*

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- *Az ábrázolás válik a gyermek kedvelt, élvezetes tevékenységformájává, élje át az alkotás örömét*
- *Alakuljon ki önállósága és a szép iránti érzéke, egyénisége*
- *Helyesen használja a vizuális eszközöket (ceruzát, ecsetet, ollót), kreativitása, képzelete munkáiban tükröződjön*
- *Ismerje a különböző technikákat, azokat alkalmazza*

- *Ábrázoló tevékenység során kitartó, közben ügyel környezetére, munkája tisztaságára*
- *Szem-kéz koordinációja összerendezett*
- *Vonalvezetése balról jobbra halad*

Az ábrázoló tevékenység a tárgyi világ megismerését, feldolgozását teszi lehetővé a gyermekek számára. Hagynunk kell, hogy a gyermek a saját szintjén, saját elgondolásai szerint, saját élményeit alkossa újra, hisz mindenki másképp rajzolja, festi, mintázza meg a minket körülvevő világot. Így válik a vizuális önkifejezés „nyelvi erővé”, amit a világról tud ábrázolásban is el tudja mondani, amit pedig nem tud ábrázolni azt hozzámeséli belső képi világa segítségével.

A gyermek számára valamennyi élmény az ábrázolás témájává válhat, pl. a virágzó fa, a nyári élmények, a család, állatok, mese. Ezt elősegíti az oldott légkör, a nagy mozgás-és szabadságtér, valamint a megfelelő eszközök biztosítása.

Az óvodapedagógus felelőssége igen nagy, hiszen a gyermek ebben az életkorban a legfogékonyabb az új dolgok befogadására és az óvónő véleményét szinte fenntartás nélkül elfogadja. Az óvónő modell a gyermek számára, ezért fontos, hogy mindig felkészültek legyünk. Az óvodapedagógus feladata megismertetni a kicsikkel a világ szépségeit, pl. megvizsgálni egy őszi falevél színeit.

A kisgyermek érzéseit, gondolatait a játékban, a festésben, rajzolásban juttatja kifejezésre, ezért alapvető fontosságú a tapasztalatszerzés. Minél több eszközzel, eszközhasználattal ismerkedjenek meg, mert ezzel több lehetőségük nyílik önmaguk kifejezésére.

3-4 éves kor

Kompozíciós illetve fej-láb emberke korszaka. Ebben a korban jelenik meg először az ábrázolás szándéka. Ekkor a gyermek még tagolatlan egészet lát, de rajzolni azt csak részletről részletre tudja. Diagrammokról, kombinátumokról alakítja ki a gyermek a bonyolultabb formákat – agregátumok. Ezek némelyike már kész kép, vagy olyan mintha alkotás lenne. Lassan megtanulja, hogy a rajzoláshoz jelentés is társul, és már nem csak utólag nevezi meg rajzait, hanem közben is. Ebben a szakaszban alakul ki a személyi stílusa. Ebben az időben már jól megkülönböztethető egy-egy gyermek munkája. Ez a szakasz a végtagok megjelenésének szakasza az emberábrázolásban. Rajzait jellemzi az aránytalanság, emocionálisan felnagyított részletek, irányok véletlenszerűsége, több szempontú ábrázolás, az ábrázolt tárgyak átlátszóak.

4-6 éves kor

Képalkotó, illetve teljes emberfigura kialakulásának korszaka. Ennek a korszaknak a kiindulópontja az ovális forma, ehhez adódnak más egyéb alapfigurák – arc agregátum (szem, száj, orr). Fázisai: törzs tagolása, arc tagolása, mozgásábrázolás kezdetei, díszítések, környezet megjelenése. A fejlődés nem lineális, a gyermek bármikor visszatérhet a korábban kialakított sémákhoz.

Óvoda

Az óvodai nevelés akkor fejlesztő hatású, ha lehetőséget ad a kísérletezésre. A gyermek ábrázolásmódját sokáig az határozza meg, hogy mit tud a világról. A gyermek

emlékezetből rajzol, éppen ezért nincs semmi szüksége, indítéka a sablon utáni rajzolásra. Ezt mindig tartsuk szem előtt.

A vizuális nevelés lehetőségei a hagyományörző tevékenységek, a népi kismesterségek, a növényi játékeszköz készítek gyakorlása által gazdagodnak.

A rajz, a festés, a kézimunka megjelennek a népi kismesterségeket őrző elemek is. Ilyenek a népi kismesterségek technikái. Megjelennek a kézi szövés elemei, a sodrás, a fonás, szövés, hímzés, de az agyagozás, termésjátékok készítése is.

Miért van erre szükség? – mert – „A néphagyomány közösségi magatartás-, cselekvés-, viselkedésmód, illetan és erkölcsi kódex, íratlan törvény, művészet, költészet, színjátszás, mítosz és mágia egyszerre” /2/ ... és „csak a hagyományok révén őrizhető meg az a tudás, tapasztalat, amelyet elődeink felhalmoztak. A néphagyományok, népszokások megőrzése és a jövő nemzedékének való átadása fontos feladatunk.”/3/

Hely, idő, eszközök

A vizuális neveléshez szükség van az állandó hely biztosítására. Minden csoportban legyen egy kialakított vizuális sarok. A gyerekek rendelkezésére álljanak a nap bármely szakában az eszközök, festék, gyurma, rajzlap, olló, ragasztó, színes ceruza, zsírkréta, színes papír. Nagyon fontos a háromszög alakú ceruza, amely a helyes ceruzafogás kialakítását segíti elő.

Egy-egy új technika megtanulásánál maximum 5-6 gyerekkel dolgozzunk egyszerre, így mindenkinek egyenként tudunk segíteni. Ne felejtjük el, hogy minden gyermek más-más képességgel rendelkezik, fontos, hogy türelmesek legyünk velük.

Ősz

A szüret, a Mihály napi búcsú évszaka.

Ősszel terméseket gyűjtünk, gesztenyét, csipkebogyót, kukoricát, diót, leveleket. Ezekből készíthetünk gesztenye emberkét, figurákat, csutkababát, dióbölcsőt, termésállatkákat, levélnyomatot.

Őszi képek festésénél, rajzolásánál az ősz jellegzetes színeit vegyük figyelembe.

Tél

Nagyon sok ünnepünk van, ezek mind alaptémát adhatnak a vizuális tevékenységekhez.

Márton nap – lampionok készítése, ludas képek alkotása

Mikulás - készíthetünk egymásnak ajándékokat, rajzokat, leveleket küldhetünk a Mikulásnak.

Karácsony – só-lisztgyurma díszek készítése, mézeskalács sütemények, ajándékok,

krumpli nyomdával készített csomagolópapír.

Farsang – fejdíszek, maszkok készítése

Festhetünk, rajzolhatunk téli tájat.

Tavasz

Március 15 –vár készítése hullámpapírból, nemzetiszínű zászlók, forgók készítése.

Húsvét – tojásfestés, írókázás

Anyák napja –ajándék készítése

Rajzolás, festés a tavaszi kirándulásokról, virágokról, kertekről.

Nyár

Népszokások: aratás, lakodalmas, új kenyér ünnepe

Manuális tevékenységek: növényi játékeszközök, búzakoszorú készítése.

Nyáron ha lehet a vizuális tevékenységeket is vigyük ki a szabadba.

4. 5 . Mozgás

A mozgás a 3-7 éves gyermek legtermészetesebb megnyilvánulási formája, a mozgásöröm és a szellemi fejlődés egymással szoros, szétválaszthatatlan kapcsolatban áll.

Az egészséges életmódra nevelést már az óvodás korban el kell kezdeni, mert ebben az életkorban a legfogékonyabb a gyermek. A családdal együttműködve a legfontosabb a megelőzés, az egészségmegőrző szokások kialakítása, a táplálkozás és mozgáskultúra, a testápolási szokások kialakítása.

A mozgásfejlődés közvetlen kapcsolatban áll az értelmi fejlődéssel, mert ez által szereznek a gyerekek tapasztalatokat közvetlen és külső környezetükről.

A mozgásfejlesztés célja:

- ❖ *A szervezet általános, minden oldalú képzsével a gyermek testi fejlődésének, ellenálló képességének fejlesztése*
- ❖ *A gyermek motoros képességeinek fejlesztése*
- ❖ *A mozgástapasztalatok bővítése, a mozgásműveltség kialakítása, a jártasságok, készségek fejlesztése.*
- ❖ *A mozgás megszerettetése, a játékos kedv felkeltése, a versenyszellem igényének kialakítása*
- ❖ *Igényükké és szokásukká válják a mindennapi mozgás*
- ❖ *Differenciált terheléssel az egyensúlyérzék, a motorikus képességek fejlesztése, a testséma és a helyes testtartás kialakítása*

- ❖ *A csökkent működésű érzékszervi funkciók, a fejletlen idegrendszer fejlesztése*
- ❖ *Téri tájékozódás, oldaliság kialakítása*

Feladata:

- *A gyermek természetes mozgáskedvének megőrzése a mindennapos mozgástevékenység által*
- *Spontán mozgáslehetőségek maximális biztosítása az egyéni sajátosságok figyelembe vételével*
- *A nap folyamán minden adódó lehetőség kihasználása a mozgásra, a szabad levegőn való tartózkodásra*
- *A mozgásos tevékenység pozitív megerősítése*

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- *Szívesen, örömmel mozogjanak, vegyenek részt mozgásos játékokban minden nap*
- *Mozgása harmonikus, összerendezett*
- *Szívesen versenyezzenek társaikkal, a szabályokat pontosan tartásuk be*
- *Izomrendszerük, idegrendszerük, fizikai erőnlétük, állóképességük alkalmassá teszi őket az iskola megkezdésére*
- *Alakuljon ki tér-és egyensúlyérzékük*
- *Váljanak kitartóvá, fejlődjön akaraterejük*
- *Figyeljenek társaikra, azok épségére, nyújtsanak segítséget ha kell*

Minden életszakaszban a gyermek mozgásfejlettsége képet ad általános fejlettségi szintjéről és fejlődésének tempójáról. A járás megtanulásával kiszélesedik a gyermek mozgásterét és gazdagodnak tapasztalatai.

Minden összerendezett mozgás alapja az egyensúlyérzék és a ritmusérzék fejlesztése, ezért az óvodai élet minden területén nagy hangsúlyt fektetünk rá.

Az óvodai mozgásfejlesztés háromféle módon történik, szabad spontán, mindennapos mozgás és szervezett testnevelés formájában.

A 3-7 éves gyermek mozgása természetes, belső késztetésből fakad. Minden mozgástevékenységet örömmel, és szívesen végez.

A *szabad, spontán* mozgástevékenységet a gyermek a csoportszobában illetve az udvari játékidőben végez. Ilyen szabad tevékenységek: csúszás, mászás, fogócskázás, ugrálások, bújás, labdajátékok, ugrókötelezés, hintázás, kéz és lábmanipulációs tevékenységek.

Mindennapos mozgás a gyermekek rendszeres, szervezett, de rövid ideig tartó megmozgatását jelenti. Játékos formában igyekezzünk 10-15 perc időtartam alatt a különböző testrészeket megmozgatni akár a csoportban, tornateremben, de elsősorban a szabad levegőn.

A *szervezett, irányított mozgásokat* a következő csoportokba sorolhatjuk: rendgyakorlatok, előkészítő gyakorlatok, fő gyakorlatok, játékok és testnevelési játékok.

A rendgyakorlatokkal a testnevelési foglalkozásoknak keretet, szervezettséget adunk. Ez által biztosítjuk a gyakorlás rendjét, hogy a foglalkozások szervezeten, fegyelmezetten folyjanak. A rendgyakorlatok szervezetre adható fizikai hatásai csekélyek, viszont nevelési szempontból jelentősek.

Az előkészítő gyakorlatok mint azt a neve is jelzi, a főgyakorlat mozgásainak előkészítését jelenti.

A főgyakorlatok általános és sokoldalú hatást biztosítanak a szervezet számára. Hozzájárulnak a mozgásműveltség alapjainak lerakásához. A gyakorlatokkal kialakul a gyermek mozgásjártassága, és készsége. Fejlesztik a testi képességeket, az izomrendszert, az idegrendszert, a légző és vérkeringési szerveket, az érzékszerveket. Fejlesztik a gyermek bátorságát és akaraterejét. Az atlétikai vonatkozású főgyakorlatok a természetes mozgásokból alakultak ki. Hatásukra fejlődik a gyermek testi képessége, tér-, idő, és egyensúlyérzéke.

Testnevelési játékok elősegítik a gyermek testi és szellemi fejlődését. Növekszik helyzetfelismerő képességük. Fejleszti a vérkeringést és a légzést. Fejlődik figyelme, emlékezőképessége, gondolkodása, ötletessége, leleményessége.

Rendgyakorlatok**Előkészítő
gyakorlatok****Főgyakorlatok****Testnevelési
játékok****Torna vonatkozásúak****Atlétikai
vonatkozásúak***Természetes
támaszgyakorlatok**Talajtorna
gyakorlatok**Függés
gyakorlatok**Ugrások*

állások,
testfordulatok
menet
lépéstartással
ütemtartásos
járás
alakzatok
alakzatváltások

szabad
gyakorlatok,
kéziszer
gyakorlatok
páros
gyakorlatok,
bordásfal
gyakorlatok

kúszás,
csúszás
mászás

gurulóátfordulás,
gurulás a test
hossztengelye
körül
egyensúlyozó járás
talajon, padon

mászások
függőállásban
függések

mélyugrás,
padon
végezhető
ugrások
magasugrás

futások,
ugrások,
dobások,
hajítások

futó játékok,
fogó
játékok,
sorverseny
váltó
versenyek
foci

Jobban növeli a mozgás értékét és hasznát, ha szabad levegőn, pozitív érzélemmel, kellemes hangulatban történik. Szabad levegőn, napfényben végzett mozgás növeli a gyermekek ellenálló képességét, edzettségét.

Gyógytorna

Óvodánkban hangsúlyt fektetünk a lábtornára és a gerincproblémák korrigálására. A gyermekek mozgásszervi fejlődésében a láb és a gerinc nagy szerepet kap.

A gyermekkorban leggyakrabban kialakult lábélváltási forma a „lúdtalp”. Ezen tünet kialakulásában nagy szerepe van a veleszületett izom,- és szalag gyengeségnek. A gyermekek túltápláltsága szintén kedvezőtlen hatású. Biztosítani kell a lehetőséget és szoktatni kell a gyermekeket a természetes egyenetlenségű talajon való mezítláb járásra. A láb teljesítő képessége, az egészséges lábboltozat kialakítása az izmok erősségétől függ, melyek edzéssel, gyakorlással fokozhatók. A lábtorna alkalmazásával a láb fogó funkcióját gyakoroljuk. A testtudat kialakításában jelentős szerepe van annak, hogy a gyermekek megtanulnak a lábukkal érezni, egyensúlyozni, tapintani, simogatni. Ezáltal a láb teljesítőképessége is megnő, elősegíti új mozgásformák kialakulását.

Az utazó gyógytestnevelő az óvoda orvosával együtt a tanév kezdetén szűrővizsgálatot végez. A szűrés eredményének megfelelően osztja be a gyógytestnevelő különböző csoportokba a gyermekeket és a deformitásnak megfelelően heti két alkalommal a délelőtti órákban foglalkozik a rászoruló gyerekekkel..

Óvónő

Az óvónő feladata a mindennapos mozgáslehetőség megteremtése. A mozgásanyagot a gyermekek játékos kedvére építse, hiszen a legértékesebb anyag a játék, amellyel nem csak új mozgáskombinációt szereznek, hanem új tapasztalatot is nyernek. Ehhez a mozgástevékenységhez az óvónőnek biztosítania kell a biztonságos, sérülésmentes környezetet, eszközöket.

Tartózkodjunk minél többet a jó levegőn, tiszta környezetben.

Vegyük figyelembe az egyéni képességeket, differenciáltan fejlesszük a gyermeket. Ennek feltétele az óvónő és a gyerek harmonikus kapcsolata. Fontos a mozgástevékenységek ellenőrzése, mert csak így ódon szerezhethünk tudomást az egyéni eltérésekről.

Speciális mozgáslehetőségek

Ritmikus sportgimnasztika – szülői kérésre. Az óvoda csak a helyet biztosítja.

Foci – heti egy alkalommal. Az edzőt az óvoda Alapítvány fizeti.

4. 6 . Környezeti nevelés

„A természet hatalmas az ember parány.

Ezért az ember léte attól függ, milyen kapcsolatot tud teremteni a természettel, mennyire érti meg és használja fel erőit a saját hasznára.”

/Szent-Györgyi Albert/

A gyermek a környezet felfedezése során tapasztalatokat szerez, amelyek életkorának megfelelő tájékozódását, eligazodását segítik a környezetében, a világban.

A gyerekek minden érzékszerve nyitva áll az új tapasztalatok befogadására. A megszerzett tudást játékaikban is hasznosítják.

A külső világ megismerésének célja:

- ❖ *A gyermekben a valós világ felfedezése során pozitív érzelmi viszony alakuljon a lakóközvetéhez, a természethez, környezettudatos viselkedés megalapozása*
- ❖ *Tapasztalatok megszerzése az emberi, tárgyi, természeti környezetről*
- ❖ *A természetszeretet, természet óvás átörökítése a gyermekek érzelmein át a családok aktív közreműködésével (kirándulások, állatgondozás, kerti tevékenységek)*
- ❖ *A minket körülvevő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedezése, megtapasztalása játékos formában, a gyermekek igényeihez, ötleteihez alkalmazkodva*

Feladata:

- *A gazdag tapasztalatszerzés feltételeinek megteremtése mely a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára épít*
- *Alkalmi és folyamatos megfigyelés, gyűjtés (kirándulások, séták alakalmával)*
- *Eszközök biztosítása, élősarok kialakítása*
- *A szűkebb és tágabb környezet megismerése, szépségeinek felfedezése, szülőföldhöz való kötődés kialakítása*
- *A környezetvédelem alapjainak megismertetése, környezetbarát szokások megalapozása (szelektív hulladékgyűjtés)*
- *elemi közlekedési szabályok gyakoroltatása, ismerkedés a közlekedési eszközökkel.*
- *Pozitív viszony kialakítása a problémahelyzetek megoldásához, a logikus gondolkodás megalapozása*

- *A játék során adódó spontán matematikai helyzetek kihasználása, a matematika iránti érdeklődés felkeltése*

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- *Ismerje szűkebb lakókörnyezetét, az ott élő embereket*
- *Szeresse meg a természetet, védje, óvja azt, az évszakok változásait kísérelje figyelemmel*
- *Ismerje a háziállatokat, néhány növényt, tudja azokat gondozni*
- *Ismerje a közlekedési eszközöket és a legalapvetőbb közlekedési szabályokat*
- *Legyenek fogalmaik a mennyiségekről, jól tájékozódjanak a térben és a formák világában*

A gyermek és környezetének kapcsolata mindig a felnőttek közvetítésével megy végbe. Nem elég, hogy csak kapcsolatban legyen a környezettel, hanem az is fontos tényező milyen a kapcsolat minősége és mélysége.

A gyermek társas és természeti környezetével való kapcsolatát alapvetőnek tekintjük. Az összetartozás élményét mélyítik a közös, örömteli, ismétlődő tevékenységek. Természet közeli étellel a környezetszeretetet a természetszeretet igazolásával, példamutatással a természet szeretetére kívánjuk nevelni a gyerekeket. Ki kell bennük alakítanunk a felelősséget a természet és társadalmi környezet megóvása iránt. Ismerje fel, hogy a természet és természetvédelem milyen összefüggésben áll.

A gyermekeknek élményekben gazdag, valóság-hű, túlzásoktól mentes sokoldalú tapasztalatszerzésre adunk lehetőséget. A tapasztalatszerzés mindig a valódi környezetben történik – az óvoda környezetében, udvarán, szabad természetben, sétákon zajlik. Első és legfontosabb feladatunk a gyermek megismertetése szűkebb környezetével, annak értékeivel, szépségeivel. Ehhez kapcsolódik az óvodai természetvédelem.

A természetvédelem lényegét egy kínai bölcs mondása hűen tükrözi:

„Ha a jövő évről akarsz gondoskodni

- vess magot

Ha egy évtizeddel számolsz

- ültess fát

Ha terved egy életre szól

- embert nevelj!”

Az óvodában ez úgy valósul meg, hogy a gyerekekben megalapozzuk a természet szeretetét, szépségének, elemeinek, tisztaságának védelmét. Az a gyermek, aki mindezt megtanulja, és magáévá teszi, később természetesen módon védi ezt az értékeket. Felnőttként is védeni fogja környezetét – megértve, hogy a természet és az ember csak egymással szoros kölcsönhatásban és nem alá-fölé rendelő viszonyban élnek.

A környezet megismerése során a gyermeknek lehetősége nyílik a matematikai tartalmú tapasztalatok gyűjtésére is. Mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat fedezhet fel, ismerhet meg.

Természet

A virágok, fák, állatok sok-sok ismeretet, feladatokat jelentenek a gyermekeknek. Kirándulások, séták, az óvoda udvarán és az élősarokban végzett tevékenységek mind komplex tapasztalati és tanulási lehetőséget nyújtanak a gyermeknek. A tapasztalatszerzés lehet önálló és csoportos megfigyelés is. Lehetőség van az önálló vélemény nyilvánításra ami növeli önbizalmát. Ne elvont fogalmakkal ismertessük meg a gyerekeket, hanem számukra érthető és használható ismereteket tapasztaljanak meg.

Szocializálódás

Az életfolyamatok újrarájátszása, a szerepjátékok nem csak a gyerekekben felgyülemelő feszültségek feloldására adnak alkalmat, hanem elősegítik a gyermek szocializálódását – a társadalmi normák, szokások elsajátítását.

A testápolástól a közlekedésig, a családoktól, a helyes viselkedésen át magába foglalják a kezdeményezések, amik a gyermeknek támpontot nyújtanak a meglévő szabályok elsajátításához.

Család

Apa, anya, gyermekek összetartozása. „Én és a testvérem...” (3-4 éves kor).

Beszélgetések a családról.

Játszanak különböző szerephelyzeteket.

Családnevüket, családtagokat, címüket tudják (4-5 éves kor)

Szituációs játékok a családi szerepekről, feladatokról.

Szüleik foglalkozása, felnőttek munkája, és annak fontossága. Miben tudnak ők segíteni (6-7 éves kor).

Testünk

Mutassák meg magukon és társaikon: kéz, láb, fej, szem, fül, orr, száj.

Végtagok és érzékszervek funkciói, érzékszervek ápolása (3-4 éves kor).

Az orvos gyógyító munkája, vitaminok szerepe.

Melyik testrészünket mire használjuk (4-5 éves kor)

Hogyan használjuk a munkaeszközöket.

Az állatok és az emberek testrészeinek összehasonlítása (6-7 éves kor).

Közlekedés

Figyeljék meg az utcán közlekedő járműveket. Nevezzék meg a leggyakrabban látott közlekedési eszközöket (3-4 éves kor).

Gyalogos közlekedés szabályainak megtapasztalása sétákon. 2-3 jelzőtábla felismerése. A jelzőlámpa jelzéseinek ismerete (4-5 éves kor).

A megkülönböztetett jelzésű járművek közlekedése (mentő, tűzoltó, rendőrség). Szárazföldi, vízi, légi járművek (6-7 éves kor).

Kerékpáros közlekedés szabályainak megismerése és gyakorlása a Kresz- parkunkban.

Preventív közlekedési képességfejlesztés - biztonságot, kulturált közlekedés.

Évszakok

Ősz

Figyeljék meg az őszi levelek hullását, színeit, az esőt és a szelet. Őszi termények csoportosítása. Gesztenye gyűjtése az udvaron. A költöző madarak megfigyelése.

Tél

Hó hullása, színe. Játszanak a hóban, építsenek hóembert, szánkózzanak. Jég, dér, köd megtapasztalása. Téli madáretetés.

Tavasz

Hóolvadás, változik a természet. Növények, állatok megfigyelése. Madárodúk, itatók kihelyezése. Madáretetés felfüggesztése.

Nyár

A nyári lehetőségek kihasználása.

Napi időjárás megfigyelése, nyomon követése. Tavaszi és őszi hónapokban figyeljék a kert, a park növényeit, állatait, jellegzetességeit. Madáritatók folyamatos működtetése

Öltözködés

Hűvösebb idő, melegebb öltözködés, melegebb idő, vékonyabb öltözködés összefüggésének megfigyelése.

Gyümölcsök

Szerezzenek tapasztalatot 2-3 gyümölcs formájáról, színéről, ízéről. (3-4 éves kor)

Tudjanak 2-3 nyári, őszi és déli gyümölcsöt. A gyümölcs mint vitaminforrás fontossága. (4-5 éves kor)

Melyik gyümölcs hol terem. Gyümölcsök csoportosítása színük, formájuk, ízük szerint gyümölcsök átalakulásának megfigyelése pl. szüret (6-7 éveskor)

Zöldségek

Szerezzenek tapasztalatot 2-3 zöldség ízéről, színéről, alakjáról (sárgarépa, retek, hagyma). Zöldségek nyers fogyasztása.(3-4 éves kor)

További zöldségek megismerése. Milyen ételekben használjuk őket. Növények hajtatása, megfigyelése. Élősarok kialakítása, a kertben ültetett növények gondozása, megfigyelése.(4-7 éves kor)

Virágok

Szerezzenek tapasztalatot 2-3 virág színéről, illatáról. Természetben való felismerésük. (3-4 éves kor)

További virágok megismerése, csoportosítása. Melyik mikor nyílik. (4-5 éves kor)

Virágmagok, hagymák ültetése, gondozása, megfigyelése. (6-7 éves kor)

Színek

Alapszínek megismertetése, később ezek felismerése. (3-4 éves kor)

Környezetük tárgyain, jelenségein ismerjenek fel újabb színeket, kiegészítő színek megismerése. Az évszakok színei és ezek összehasonlítása. (5-6 éves kor)

Állatok

Figyeljék meg 3-4 állat (kutya, macska, tyúk, kakas) külső jellegzetességeit, hangját. Környezetükben élő állatok közül nevezzenek meg néhányat (3-4 éves kor).

Az állatok valós környezetben való megfigyelése. Házi és vadon élő állatok: állatok és kicsinyeik. (4-5 éves kor).

Csoportosítsák az összes ismert állatot tulajdonságaik szerint: Állatok táplálkozása, madáretető készítése - állatvédelem, állatok helyes gondozása. Vadon élő állatok védelme (6-7 éves kor).

Mennyiségek

Tárgyak összemérése hosszúságuk, tömegük, irtartalmuk szerint. Ismerkedés az összemérés eszközeivel, módszereivel. tapasztalatok gyűjtése az "ugyanolyan magas", "ugyanolyan alacsony", "ugyanolyan hosszú", "ugyanolyan rövid", "ugyanannyi fér bele" kapcsolatairól, a kifejezések használatáról.

Tér

Tájékozódás a térben és síkban ábrázolt világban: Irányok egyeztetése és megkülönböztetése. Alá, fölé, elé, mögé, mellé, jobbra, balra, alatt, fölött, előtt, mögött, mellett, között, kívül, belül, ki, be kifejezések értése és értelmes használata.

Forma

Tapasztalatok a geometria körében. Síkbeli (pl. Puzzle játék) és térbeli pl. építő kocka, lego) formák összehasonlítása, szétválogatása különféle geometriai tulajdonságok alapján. Tevékenységek a tükörrel.

Környezettel, környezetünk védelmével kapcsolatos jeles napok ünneplése.

- Autómentes Világnap – szeptember 22.
- Hulladékgyűjtési Világnap – szeptember 23.
- Állatok Világnapja – október 4.
- Vizes élőhelyek Világnapja – február 2.
- Víz Világnapja – március 22.
- Föld Napja – április 22.
- Madarak és fák napja – május 10.
- Környezetvédelmi Világnap- június 5.

" A földet nem nagyapáinktól örököltük, hanem unokáinktól kaptuk kölcsön."

/ indián közmondás/

4. 7 . Az óvoda munka jellegű tevékenységei

"... az ember a munkájában fejezi ki és valósítja meg önmagát. Ugyanakkor a munkának "szociális" dimenziója is van azáltal, hogy szoros kapcsolatban áll a családdal, mint a közjóval..."

/II. János Pál pápa"

Az óvodai munka jellegű feladatok nem választhatók szét a napközbeni tevékenységek sorától. A gyermek a munkát is játéknak tekinti.

3-7 éves korban a munka motivációja a gyermek utánzási vágyából fakad. Azt szeretné csinálni amit a szülő, az óvónő, a felnőttek tesznek. Ezért fontos, hogy a gyermek azt lássa, hogy a felnőttek is pozitívan állnak a munkához. Így ők is pozitív érzelmi beállítottsággal állnak a feladathoz, tevékenységekhez. Ez a pozitív beállítottság, aktivitás válik majd belső szükségletté, feladattudattá, ami a későbbi, felnőtté válás folyamatában meghatározó szerepet kap.

A munka célja:

- ◆ *A munka jellegű tevékenységek megszerettetése*
- ◆ *A munka, mások munkájának megbecsülésére, elismerésére nevelés*
- ◆ *Felelősségérzet, kitartás, feladattudat erősítése*
- ◆ *Alakuljon ki önállóságuk, önértékelésük, önbizalmuk*
- ◆ *Jártasságok, tapasztalatok szerzése*

Feladata:

- *Nyugodt, szeretetteljes légkör*
- *A gyermek fejlettségi szintjéhez mért feladat adása*
- *A munkafogások bemutatása*
- *Balesetmentes környezet, megfelelő eszközök biztosítása*
- *A munka értékelése legyen folyamatos, konkrét, reális, fejlesztő hatású*

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- *Tudjanak döntéseket hozni, önbizalmuk erősödjön*
- *A rá bízott feladatot hajtsa végre pontosan, kitartó legyen*
- *Pozitívan álljon a munkához*
- *Önként is jelentkezzen olyan tevékenységekre amiket el tud látni*
- *A környezettudatos magatartás szabályait tartsa be, azokat alkalmazza*

A munka a gyermekek alapvető aktivitására támaszkodik. Mindent szeretnének kézbe venni, megnézni, használni. A pozitív óvónői magatartás bátorítja a gyermeket a feladatok,

tevékenységek kipróbálására, elvégzésére. Ez a bátorítás alapvetően a megerősítést, a dicséretet jelenti.

Csak olyan feladatot szabad a gyermeknek adni, amit önként és szívesen vállal. A ráerőszakolt tevékenységek gátolják a pozitív érzelmi kötődések kialakulását.

A gyermek döntési helyzetbe kerül, hogy akarja-e vállalni a munkát, bízik-e magában annyira, hogy el tudja végezni azt. Fejlődik döntési képessége és önbizalma.

Fontos, hogy az óvónő mindig olyan munkát bízson a gyermekre, amit el tud végezni, amit szívesen végez, mert ha túl nehéz számára a feladat, nemhogy erősítenék önbizalmát, hanem elbizonytalanodik a gyermek. Meg kell találnunk a megfelelő feladathoz a megfelelő gyermeket, s ezt csak az egyéni megfigyelések, egyéni bánásmód teszi számunkra lehetővé.

Figyeljünk arra, hogy a gyermek pontosan végrehajtja-e a rábízott munkát, mert ebből következtethetünk kitartására, feladattartásának fejlettségére.

Önkiszolgálás, a gyermek saját személyével kapcsolatos munkák.

Már az óvodába lépés pillanatától ez a munka jelen van. A gyermek a saját fejlettségének megfelelően vegyen részt önmaga gondozásában, testápolásában, öltözködésében, étkezésében, környezetük rendben tartásában.

Kezdetben nagyobb segítséget igényelnek, de 7 éves korra belső igényüké kell, hogy váljon a jól ápoltság, tiszta étkezés, környezetük rendezettsége. E tevékenységük rendszeres és folyamatos legyen.

Közösségért végzett munka.

Naposi munka

Az étkezés előkészületeinek teendői tartoznak ide. Ezt már az 5-7 éves gyermekektől várhatjuk el. Fontos, hogy a feladat önkéntes legyen, a gyermekek szívesen vállalják, így kapnak kedvet a később érő, a feladatra lassabban vállalkozó gyermekek.

Rendrakás, terem rendezés, udvar rendezés

Játékok, eszközök előkészítése, elrakása. A gyermekek belső igényévé kell, hogy váljon a tiszta, rendezett környezet. A rendrakás közben fejlődik a gyermekek munkamegosztásának képessége, és erősödnek a baráti kapcsolatok is.

A környezettudatos viselkedés megalapozását segítő munkák

A növénygondozás lehetőséget ad a megfigyelő tevékenységekre, a természet megismerésére. Megfigyeljük a növények ültetését, gondozását. A virágokat nem tépjük le, hagyjuk az eredeti helyükön szépségükben pompázni.

A gyermekek óvónői segítséggel vegyenek részt élősarok gondozásában, növények és állatok gondozásában. Ősszel a gesztenye gyűjtése, levelek rendezése ad lehetőséget a munkára, környezetük rendben tartására.

Egész évben gondoskodunk a madarokról. Télen etetjük, itatjuk őket. Tavasszal keltető odúkról gondoskodunk, valamint folyamatos itatási lehetőséget biztosítunk.

A hulladékot szelektíven gyűjtjük.

Alkalmi munkák, feladatok

Ide tartoznak az alkalmoszerű rendrakások, tisztogatások, az ünnepi készülődés, díszítés. Igen jelentős a közösségformáló erejük.

A megbízatások, üzenetközvetítések csak a bátrabb, önként jelentkező, óvodában jól tájékozódó nagyobb gyerekek feladata lehet.

A nagyobb gyerekek adjanak segítséget a kisebbeknek, kezdetben kérésre, később váljon önálló igényükké a segítségadás.

A munka jellegű tevékenységeknek igen nagy szerepe van az életre való felkészítésben. Ennek érdekében arra kell törekednünk, hogy a munka örömet okozzon a gyermeknek, s minél nagyobb önállósággal végezhessek azt, a munka jutalma pedig a dicséret legyen.

4. 8 . Tanulás

" A gyermekkor az álom volt, valaha mindent elérhetek majd. A tanulás kora, kutatás mindenben, a legapróbban, a legrejtettebben, jóban és rosszban."

/ Paul Klee /

A tanulás nem önálló tevékenységi forma, áthatja az egész óvodai életet, a mindennapi tevékenységek sorát. A tanulás folyamatában a gyermek egész személyisége fejlődik, melynek alapja az előzetes ismeretei, tapasztalatai.

A tanulás célja:

- ◆ *A gyermek kompetenciáinak fejlesztése, attitűdök erősítése, képességek fejlesztése*
- ◆ *A gyermek tudásának, tapasztalatainak gyarapítása*
- ◆ *A tanulási vágy megalapozása*

Feladat:

- *A gyermeki érdeklődés kielégítése*
- *A játékos tapasztalatszerzés lehetőségeinek biztosítása*
- *Elfogadó, megerősítő légkör biztosítása*
- *Szokások alakítása utánzásos viselkedési és magatartási modell követéssel*
- *A gyermek kérdéseire épülő ismeretátadás*
- *Egyéni fejlődési, érési ütem nyomon követése*

- *Kiemelkedő képességű, tehetséges gyermekek felismerése, gondozása*
- *Részképesség hiányos, tanulási zavarral küzdő gyermekek időbeni kiszűrése, megfelelő szakemberhez irányítása*

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- *A gyermekek érdeklődők, bátran kérdeznek, önként és örömmel vesznek részt a folyamatban*
- *A tanulási kompetenciáik koruknak megfelelően fejlett.*
- *Képesek a tudatos tanulás vállalására*
- *A fontos és lényeges jegyeket meg tudja fogalmazni*
- *Tudjon összehasonlításokat, megkülönböztetéseket megfogalmazni*
- *Élményeit, benyomásait idézze fel emlékezetében*
- *A részképesség-és tanulási zavaros gyermekek időben szakemberhez kerülnek*
- *A tehetséges gyermekek is megtalálják a kiemelkedő képességüknek megfelelő feladatot*

A tanulás elsődleges formája az óvodában a spontán játékos tapasztalatszerzés. A játék közben észrevétlenül tanul, tapasztalatokat szerez, érzékszervein keresztül ismerkedik a világgal.

A magatartás és viselkedési mintákat is tanulással sajátítja el a kisgyermek melynek alapja az óvónő és a dajka viselkedésének modellként követése.

Ismereteket szerezhethet a feltett kérdéseire adott válaszokból is. Fontos, hogy mindig válaszoljunk a kisgyermek kérdéseire, s a válaszok pontosak, hitelesek és a gyermek számára érthetőek legyenek.

A természeti, társadalmi környezet rengeteg lehetőséget ad a közvetlen tapasztalat szerzésre, megfigyelésre. Ezek az óvodapedagógus által irányított felfedezések a tanulás részét képezik. A gyermek szerezzze meg a világról azokat az ismereteket, amelyek számára elsajátíthatók.

A sikerélményhez juttatás motiváló hatású a gyermekre. Ennek elérésére fontos szem előtt tartanunk, hogy mindig megfelelő nehézségű feladat elé állítsuk a gyermeket. Figyelembe kell venni az egyéni képességeket. A sikerélmény motiváló hatású, míg a kudarc bátortalanná, kedvetlenné teszi a gyermeket.

5. Az óvodahagyományos ünnepei, rendezvényei

Évszakok szerint a következő ünnepek és rendezvények zajlanak az óvodában.

Ősz

Szeptember

A szülők segítségét is igénybe véve, Alapítványi támogatással *szüreten* való részvétel szervezése, tapasztalat szerzés a szüreti munkákról. Ezt követően az óvoda *szüreti vigasságot* szervez. A közös ünneplés főzéssel, must kóstolással, táncházzal és játékkal az óvoda udvarán történik. Ennek a rendezvénynek a szülők is aktív résztvevői.

szeptember 22. Autómentes világnap - szülők bevonásával aznap mindenki gyalog vagy kerékpárral érkezik az óvodába. Az óvodavezető reggel a kapuban üdvözli a világnapon részt vevő gyerekeket és szülőket. Kerékpáros "felvonulás" az óvoda körül.

szeptember 23. Nemzetközi hulladékgyűjtő világnap - papírgyűjtés az óvodában

Október

október 4. Állatok világnapja - látogatás szervezése házi állatokhoz. Szülők, ismerősök bevonása a program szervezésébe

November

Márton napi hagyományok ápolása: Közös lampion készítés az óvodában. Az aktuális dalok tanulása, gyakorlása. Márton napján lampionos felvonulás az óvoda környékén szülőkkel együtt. A visszaérkezéskor forró tea és libazsíros kenyér várja a gyerekeket.

Tél

December

december 6. Mikulás - csoportonként ellátogat a gyermekekhez. A gyermekek dalokkal, versekkel kedveskednek a messziről jött kedves vendégnek.

december 13. Luca napi "mütyürkésés" - Szülők, gyerekek együtt a tornateremben karácsonyi dekorációkat, ajándékokat, díszeket készítenek az óvoda dolgozóinak útmutatásai alapján

december vége, Karácsonyi ünneplés - közös ajándék bontogatás a szülőkkel, a gyermekek apró műsorral kedveskednek a szülőknek.

Február

farsangolás - Óvodánkban közös ünnepléssel kezdődik a mulatság. Az óvónők és dadusok is jelmezbe bújnak és egy mesét játszanak el a gyerekeknek. Az előadás után a gyermekek csoportonként megmutatják szép jelmezeiket. Ezután kezdődik a tánc. A csoportokban terített asztal várja a gyerekeket.

február 2. Vizes élőhelyek világnapja - Séta a közeli tópartra vagy nagyobbakkal a Duna partra. A programot az időjárás befolyásolhatja.

Tavaszi

Március

március 15. Nemzeti ünnep - megemlékezés Petőfi Sándor és barátainak nemes tetteiről. A kisebbekkel a Petőfi kopjafához sétálunk el. A nagyobbakkal az Igmándi erődnél található kopjafákhoz. Itt elhelyezhetik a saját készítésű zászlóikat, kokárdáikat.

Április

április 22 Föld napja - A tavaszi kirándulások ideje. Ezek elsősorban a környezet alaposabb megismerését szolgálják. Minden csoport ellátogat sokféle háziállatot rejtő udvarokba, a közeli tó partra, felfedezi a vízi világot. A nagyobbak távolabbi kiránduláson vesznek részt szülői segítséggel. Virágokat ültetünk az óvoda udvarára.

Tavaszyitó Geszti-fesztivál - Egész hetes rendezvény sorozat. Témája minden évben más, a gyermekek személyiségéhez, érdeklődéséhez közel álló anyag feldolgozása a művészetek és a mozgás segítségével. A rendezvénysorozatba bevonjuk a város többi óvodáját is.

Komáromi Napok - városi rendezvénysorozat programjain az óvoda rendszeresen részt vesz. A nyitó ünnepségre a nagyobbak látogatnak el. A tűzoltó nap igen érdekes program a kisgyermek számára. A "Miénk a színpad" programra pedig a nagyobb kislányok táncos produkcióval készülnek.

Húsvét - "Mütyürkézést" szervezünk a szülőknek, gyermekeknek ahol tojásfestést, Húsvéti dekoráció készítést tanulhatnak a szülők, gyerekek.

Az óvodai élet folyamán feldíszítjük a csoportot, tojást festünk a gyerekekkel, locsoló verset, mondókát tanulunk, énekelünk. Az ünnepet megelőző nap délelőttjén a gyerekek az udvaron keresik meg a fűben elrejtett ajándékokat. lelkesen és vágyakozva néznek be bokorba és fűcsomóba.

Május

Anyák napja - május első vasárnapja. Előző napokban elkészítjük a gyerekekkel az ajándékot az édesanyáknak, nagymamáknak. Verseket, dalokat gyakorolunk, amelyek az ünnep meghittségét emelik.

május 10. Madarak és fák napja - Ellenőrizzük a madáretetőket, madárodúkat, madáritatókat. Minden évben ültetünk valamit az óvoda udvarára / fa, cserje, bokor/

Látogatás az iskolába - a nagycsoportosokkal ellátogatunk abba az iskolába, ahol szeptemberben az első osztályt fogják látogatni. Apró ajándékot készítünk, amellyel az iskolásoknak kedveskedünk.

Nagycsoportosok búcsúztatása - A közös ünnepségre meghívjuk a szülőket. A gyerekek falusi lakodalmast, vásárost játszanak el. A játék után közös uzsonnán vesznek részt szüleikkel.

Június

Gyermekhet - Az óvoda ezen a héten minden nap színes programokkal várja a gyerekeket (ugráló vár, kisvonatozás stb.). Közös kirándulást szervezünk a közelbe. Ennek helyszíne minden évben változik.

június 5. Környezetvédelmi világnap- a szelektív hulladékgyűjtés keretében szervezünk programot.

6. Gyermekvédelem az óvodában

A problémák feltárását a szoros együttműködés teszi lehetővé a családokkal. A gyermekvédelmi felelős / Tóth Márta/ feladata, hogy az óvónőkkel közösen kiszűrje azokat a gyermekeket, akiknek testi, érzelmi, értelmi fejlődésük veszélybe kerül.

A felmérés kiterjed:

- a gyermeküket egyedül nevelő szülőkre
- nagycsaládosokra
- elhanyagolt gyerekekre, láthatóan rossz anyagi helyzetben lévő családokra
- munkanélküli szülőkre

A gyermekvédelem célja:

- a gyermeki és emberi jogok érvényesítése, a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítése
- esélyegyenlőség biztosítása az eltérő szociális és kulturális környezetből érkező gyerekek között

Feladatok:

Az óvodapedagógus feladata.

- a gyerekek szociális és szociokulturális háttérének megismerése
- ha szükséges, környezettanulmány, családlátogatás lebonyolítása
- a hh, hhh és veszélyeztetett gyermekek jelzése a gyermekvédelmi felelősnek.
- rendszeres óvodába járás figyelemmel kísérése, szükség esetén a hiányzás jelzése a gyermekvédelmi felelősnek

A gyermekvédelmi felelős feladata:

- nyilvántartás vezetése
- óvodavezető tájékoztatása
- szükség szerint családgondozó, védőnő segítségének igénybe vétele

Az óvodavezető feladatai:

- a gyermekvédelmi tevékenységhez a feltételek biztosítása
- törvények és rendeletek naprakész ismerete
- veszélyeztetettség esetén a Gyermekjóléti Szolgálat tájékoztatása
- étkezési kedvezmények nyilvántartása
- óvodáztatási támogatással kapcsolatos feladatok ellátása

Sikerkritériumok:

- csökken a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek száma
- minden rászoruló időben megkapja a segítséget

- *a szülők bátran fordulnak az óvónőkhöz és a vezetéshez problémáikkal*
- *a segítő szervekkel hatékony együttműködés alakul ki*

Hátrányos helyzetű gyermek: az akinek családi körülményei, szociális helyzete miatt rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát a jegyző megállapította.

Halmozottan hátrányos helyzetű gyermek: a hátrányos helyzetű gyermekek közül, az a gyermek, akinek a szülője önkéntes nyilatkozata alapján legfeljebb nyolc általános iskolai végzettséggel rendelkezik

Veszélyeztetettség: Olyan magatartás vagy mulasztás következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza.

Veszélyeztetettségre utaló jelek:

- fizikai bántalmazás
- szexuális zaklatás
- szülői felügyelet hiánya
- elhanyagoló szülői magatartás
- rendkívül rossz lakáskörülmények
- pszichés bántalmazás
- éhezés, nem megfelelő táplálkozás
- minimális jövedelmi viszonyok

Az óvoda köteles együttműködni:

- óvoda orvosával, védőnőjével
- gyámügyi hivatallal
- Gyermekjóléti Szolgálattal

7. Sajátos nevelési igényű gyermekek gondozása, nevelése, fejlődésének segítése

Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodánkban

Intézményünk Alapító Okiratában meghatározott egyik szakfeladat: a többi gyermekkel együtt nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése. Speciális személyi és tárgyi feltételeket igénylő, sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése, a szakértői és rehabilitációs bizottság véleménye alapján: mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem, vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

A sajátos nevelési igény mértékét, az integrálhatóságot a Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakvéleménye határozza meg.

A Nemzeti Köznevelésről szóló törvény 47.§ (1) szerint: „A sajátos nevelési igényű gyermeknek, tanulónak joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő

pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani.”

Az Alapító Okiratunkban megjelölt szakfeladatnak megfelelően, és a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése (1.sz. melléklet a 2/2005. (III.01.) OM rendelethez) irányelvekben megfogalmazottaknak alárendelve, valamint a Nemzeti Köznevelésről szóló törvény adott előírása szerint neveljük a sajátos nevelési igényű gyermekeket.

Elveink:

- Az óvoda nevelőtestületének minden tagja egyaránt szeretne hatékony segítséget nyújtani a sajátos segítségre szoruló gyermekeknek, és ezáltal a családoknak is.
- Hisszük és valljuk, hogy a pedagógus a viselkedésével, empátiájával példaként áll a gyermekek és a szülők előtt. A pozitív érzelmi viszony, a szeretet, a tolerancia, a türelem, a másság elfogadása, és a kölcsönös bizalom az egyetlen út minden kisgyermek felé.
- Arra törekszünk, hogy a törődést, a szeretetet következetesen minden nap érezzék a szülők és a gyermekek egyaránt.

Célunk a befogadó nevelésben:

- A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelésének megszervezése.
- A sajátos nevelési igényű gyermek illeszkedjen be a csoportba, a csoport fogadja őt be, a közösség hasson rá húzóerőként.
- A többségi gyermek és felnőtt közösség az együttélés során olyan humán értékekkel gazdagodjon, mint pld. az elfogadás, tolerancia, segítőkészség, és értékelődjön fel az egészség, mint érték.
- A felzárkóztatás, az egyénre tervezett fejlesztés sikeres megvalósítása, a sajátos nevelési igényből eredő hátrány csökkentése.
- Az egészségügyi és pedagógiai rehabilitáció, rehabilitáció megvalósítása.

Feladatunk:

- A védettség atmoszférájának megteremtése, teljes elfogadása, szeretetteljes, támogató hozzáállás és légkör biztosítása.
- A szakmai kompetencia megszervezése, további folyamatos fejlesztése a nevelőtestületben.
- A gyermekek fejlesztéséhez, fejlődéséhez szükséges személyi és tárgyi feltételek biztosítása.
- Egyéni fejlesztési tervek készítése során a gyermek fejlődését a leghatékonyabban segítő változatos, az adott szükségletre igazodó módszerek, eljárások kiválasztása, beépítése a mindennapi nevelőmunkába.
- Megtalálni és igénybe venni a külső-belső szakmai segítők munkáját.
- Továbbképzéseken való részvétellel, ill. önképzés során elsajátított ismeretek, szakmai tapasztalatok minél hatékonyabb szintű beépítése a gyermekek mindennapi fejlesztő munkájába.

A fejlesztés tartalma: a sajátos nevelési igényű gyermekek sérülés specifikus fejlesztésében a befogadó szemlélet alapelvei szerint:

„Az elfogadás mércéje az, hogy valaki mennyire hajlandó a saját értékén emberi számba venni egy sérültet, s mennyire hajlandó beengedni abba a világba, amelyikben valamennyien élünk” (Zsebe-Bíró)

Minden gyermek speciális. Az óvó nénik nem az átlaghoz igazodnak, hanem minden gyermek egyedi, csak rá jellemző sajátosságaihoz. Bármely gyermeknél előfordulhatnak problémák, amelyek a tanulás természetes velejárói, nem kizárólagosan az egyénből fakadó gyengeség tünetei. A speciális megsegítés igénybevétele felfogásunk szerint minden gyermek joga. Kiterjed az önismeret, a megismerési technikák, a differenciált bánásmód és az együttműködés biztosítására.

Az integrációt nevelőtestületünk felvállalta. Az integrálhatóság azonban minden esetben egyéni döntést igényel, figyelembe véve az összes körülményt. A sajátos nevelési igényű gyermek befogadása, segítése nem jelenthet túlzott terhet a csoportban élő gyermekek, felnőttek számára.

A szakértői és rehabilitációs bizottság a szakvéleményében pontosan meghatározza a fejlesztési területeket, mennyiséget és a szükséges eszközöket:

1. Látássérült gyermekek

Esetükben a korrigáláson van a hangsúly. Segíteni kell a gyermek részvételét a közös játékban, a közösséghez való alkalmazkodást, a viselkedési formák megtanulását és gyakorlását, a közösség előtti szereplést.

Kiemelt hangsúlyt kap az önkiszolgálás megtanítása, a tárgyak és helyük megismertetése, a rendszeret, a higiénié, különösen a szem és a kéz tisztán tartása. Fejlesztésükhöz speciális optikai eszközök szükségesek, és tiflopedagógus (látásjavító). Különös gondot kell fordítani a testtartási hibák megelőzésének, a helyes testtartás megtanításának, és az ehhez szükséges eszközök biztosításának. Mivel a látásos élmények hiányossága jelentősen befolyásolja a gyengén látó gyermek gondolkodás-, és beszédfejlődését, ezért kiemelten fontos a gyermeket körülvevő környezet vizuális megismertetése. Ennek területei: látásnevelés, nagymozgás, térbeli tájékozódás, finommozgás, látás-mozgáskoordináció fejlesztése.

2. Hallássérült gyermekek:

A hallássérült gyermekek a beszédnek hallás útján történő megértésére nem, vagy csak részben képesek.

A hallássérült gyermekek óvodai nevelésének központi feladata – a korai pedagógiai és audiológiai gondozásra építve – a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása és ezek fejlesztése. A fejlesztés eredményességét döntően meghatározza, hogy a gyermek az óvodába lépés időszakában milyen beszédmegértési, beszédkészenléti állapotban van. Az anyanyelvi kommunikációs nevelés fejlesztése különös jelentőséggel bír. Az érthető kiejtés, a jó artikuláció segíti a hallássérült gyermeket. Meg kell tanítani a gyermeket a szájról olvasásra. A hallás fejlesztése, a hangos beszéd aktív használatának építése, a grafomotoros készségfejlesztés és a diszfázia prevenció

a fejlesztési feladat, a nyelvi kommunikáció rendszerében. Fontos, hogy a gyermek felé közvetítsük a megértést, megértetést. Az enyhe fokban hallássérült – nagyothalló – gyermekek az emberi beszédhang, a környezeti hangok korlátozott felfogására, differenciálására képesek. Általában beszédfejlődésük késve indul meg, de spontán. Esetenként azonban speciális segítségre van szükség. Fejlesztésükben nagy hangsúlyt fektetünk a nyelvi kommunikáció fejlesztésére: a beszéd indítására a kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítésére, a beszédértés, a szókincsfejlesztés, a szintaktikai elemek nyelvhasználatba építésére, a beszédérthetőség folyamatos javítására. Így a nagyothalló gyermekek igaz, hogy különböző mértékben, de megközelítik halló társaik nyelvi teljesítményét. Fejlesztésük a szurdopedagógus segítségével, egyéni fejlesztési terv alapján történik, egyéni vagy kiscsoportos formában.

3. A beszéd fogyatékos, akadályozott beszédfejlődésű gyermek (megkésztetett beszédfejlődés, centrális dyslalia, súlyos orrhangzóság stb.).

A fejlesztésben odafigyelünk az anyanyelvi fejlettség emelésére, a beszédszervek erősítésére, a beszédhangok tiszta ejtésére, szókincsbővítésre, az utánzóképeség erősítésére. Az anyanyelvi nevelés középpontba helyezésével, speciális terápiákat alkalmazó intenzív, komplex – az életkori sajátosságokat, a játékos elvét mindenkor szem előtt tartva – nevelési környezetben valósítjuk meg. A gyermek beszédfejlődését segíti: az anyanyelvi nevelés, a mozgás, a kommunikáció, a vizuomotoros koordinációs készség fejlesztése, valamint a speciális terápiák (diszlexia – prevenció, grafomotoros fejlesztés, stb.). A fejlesztést logopédus szakember végzi egyéni vagy kiscsoportos formában.

4. Értelmi fogyatékos gyermek

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek fejlesztése a többi gyerekkel együtt, gyógypedagógus segítségével történik.

A közép-súlyosan értelmi fogyatékos gyermekeknél fontos a korai fejlesztés. Óvodában fokozottan figyelni kell a rendszerességre, az utánzás lehetőségére, a gesztussal kísért, egyszerű szóbeli utasításra, a művészeti tevékenységek alkalmazására, és a sok gyakorlási lehetőségre.

5. Az autista, autisztikus gyermekek

Társas viselkedésük a kommunikáció és sajátos gondolkodási képességek minőségi károsodását jelenti. Jellegzetes viselkedési tüneteket mutatnak.

Az autizmus spektrumzavaros gyermeket minél hamarabb rehabilitációs terápiában kell részesíteni. Ezáltal a kóros viselkedés kialakulása megelőzhető, a fejlődés evidenciája enyhíthető. A szociális interakció, a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési helyzetek erősíthetők. Azonban, ha a korai speciális terápia kimarad, az óvodai fejlesztés fő céljai: a viselkedésproblémák, viselkedés-, és gondolkodási képességek, a korai elemek, készségek kialakítása (szobatisztaság, rágás-evés, önkiszolgálás).

A jó értelmi képességekkel rendelkező, jól beszélő autisztikus gyermeknél is elsődleges feladatunk a kommunikációs, szociális és kognitív rehabilitációs terápia. Az autisztikus gyermekek szükségleteinek megfelelő fejlesztéséhez az óvodai környezet

megfelelő kialakítása, és a speciális módszerekben képzett szakember vagy fejlesztő asszisztens jelenléte szükséges.

A gyermekek fogyatékosága szerint azok a gyermekek vehetők 2 gyermekként számításba, akik:

- beszéd fogyatékosak, és enyhe értelmi fogyatékosak,
- a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének tartós és súlyos rendellenessége áll fenn,
- beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdenek.

3 gyermekként vehetők számításba:

- testi, érzékszervi, és közép súlyos értelmi fogyatékosok,
- autista, halmozottan fogyatékos gyermek.

A gyermekek rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének az alapja a szakértői bizottság véleménye. A sajátos nevelési igényű gyermekek családi nevelését, a közösségbe való beilleszkedését elősegíti/elősegítheti a többi gyermekkel együtt történő integrált nevelés. Ezt az integrációt, együttnevelést vállaló intézmény többet vállal, magasabb értéket kínál, mint részvétet és védettséget.

Az eredményes integrálás:

a.) Személyi feltételei:

A gyermekek egyéni igényei, fogyatékoságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező, az integrált fejlesztésben tapasztalatokkal rendelkező gyógypedagógus terapeuta.

Feladata: a gyermek segítésén, fejlesztésén túlmenően a fejlesztő óvodapedagógusok felkészítése.

Sajátos teendői: az ellátások tervezése, a folyamatos tanácsadás úgy az óvodapedagógusok, mint a szülők részére.

Továbbá az új Köznevelési Törvény értelmében gyógypedagógiai asszisztens.

A gyermekek integrált nevelésében, fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező óvodapedagógus. Aki együttműködik a különböző szakemberekkel, betartja az iránymutatásokat, a javaslatokat beépíti a pedagógiai folyamatokba.

A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése akkor sikeres:

- ha a speciális szükségleteknek megfelelően támasztott követelmények és elérendő nevelési-tanítási céljaink megvalósulnak – ezáltal megteremtjük az erre rászoruló gyermekek számára az esélyegyenlőséget.

- ha a sérült gyermekben fejlődik az alkalmazkodó készség, az akarat, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, és az együttműködés.
- ha a sérült gyermek szülei bizalommal vannak az óvoda kollektívája iránt, együttműködőek.
- ha a gyermek beilleszkedik a közösségbe, a közösség pedig befogadja, segíti az egyéni fejlődési sajátosságaihoz igazodva.
- ha a többségi szülői közösség támogató, elfogadó.

b.) Tárgyi feltételei:

- speciális eszközök a gyermekek sérülés típusának megfelelően.

7. Az óvoda kapcsolatai

Kapcsolattartás a szülőkkel:

A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége. A családi nevelést az óvoda kiegészíti, az esetleges hibákat kiküszöböli vagy próbálja korrigálni azt. Erről a szülőket minden esetben tájékoztatni kell. Az együttműködés alapja a kölcsönös bizalom és tisztelet.

A szülőnek gondoskodnia kell a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges feltételekről. Ezek egyike a rendszeres óvodába járás, melyet az óvoda figyelemmel kísér.

Az óvoda a beiratkozáskor találkozik először a szülővel. A vezető óvónő elbeszélget a szülőkkel a gyermekről. Fontos tudnunk, hogy a szülő milyennek látja gyermekét, milyen csoportban tudja elképzelni őt. Az esetleges kéréseket mennyire tudja figyelembe venni az óvoda.

Befogadás – elfogadás

Különbséget kell tennünk a családból és a bölcsődéből érkezett gyerekek között.

Meg kell győznünk a szülőket a folyamatos befogadás előnyeiről. Egyszerre csak 5-6 új kisgyermek érkezzen a csoportba szüleivel együtt, mert így tudnak az óvónők az egyéni bánásmód elve alapján minden kisgyermekkel megfelelően kapcsolatot teremteni.

A gyermekeknek meg kell ismerniük az új környezetet, felnőtteket, s ezt csak nyugodt, szeretetteljes, családi légkörben tudja problémáktól mentesen megtenni. A gyermek az óvodába magával hozhatja kedvenc játékát is.

A befogadás zökkenőmentessé tétele igen fontos feladat, mivel meghatározza a gyermek későbbi közösségi életét.

Családlátogatás: A szülők nem igénylik a családlátogatást. Csak azokhoz a családokhoz látogatunk el, amelyet gyermekvédelmi szempontból fontosnak találunk vannak családok akik viszont meghívják bennünket. Ezekkel a lehetőségekkel élünk.

Szülői értekezlet, fogadó óra: A szülői értekezletek témája az igényeknek megfelelően nem csak a csoport életét érintő témákra terjed ki, hanem szakemberek előadásaira is. A témákat mindig a feladatellátási terv tartalmazza.

A fogadó órák tartása a családlátogatások elmaradása végett vált igen fontossá.

Szülői értekezlet:

- augusztus végén az újonnan érkezett gyermekek szüleinek
- szeptemberben tanévnyitó szülői értekezlet
- novemberben a csoport életét érintő kérdésekben és szakember előadása
- januárban az iskolába menő gyermekek szüleinek tájékoztatása
- februárban a csoportot érintő témákban

Fogadó órák:

- minden második hónap utolsó hete egyeztetés alapján
- a szülők tájékoztatása a faliújságon történik

Nyitott napok szülőknek: Április hónap folyamán lehetőséget biztosítunk a szülőknek, hogy több napon keresztül betekinthesse a csoportok mindennapi életébe. A szülők személyes tapasztalatot szerezhetnek gyermekük tulajdonságairól. Képet kaphatnak gyermekük közösségben elfoglalt helyéről, viselkedéséről, teljesítőképességéről.

Nyitott napok leendő szülőknek: Az óvodaválasztás előtt álló szülőknek még a beiratkozás időpontja előtt lehetőséget teremtünk, hogy megtekinthessék óvodánkat, az óvodapedagógusok munkáját, a mindennapi tevékenységeket. A nyitott napokon várjuk a leendő óvodásokat is ismerkedésre. A programot meghirdetjük a bölcsödében a Városi Televízióban és a gyermek rendelőben.

Közös programok, ünnepek: Célunk lehetőséget teremteni a család és az óvoda közötti kapcsolat kialakítására, elmélyítésére, egymás szokásainak, értékrendjének még jobb megismerésére, szemléletük formálására, nevelési elvek közelítésére. A közös programok nem csak az ünnepeket jelentik, hanem a szülőkkel együtt szervezett kirándulásokat, kulturális eseményeket. Fontos, hogy az ünnepek emelkedjenek ki az óvoda mindennapjaiból.

Bölcsőde: A bölcsőde hasznos információkat adhat a gyermek óvodáskor előtti fejlődéséről. Az átmenetet segíti a két intézmény kapcsolata. Ügyelünk arra, hogy a gyermek jele ne változzon, s a bölcsődébe együtt járó gyerekek az óvodába is egy csoportba kerüljenek.

Nevelési Tanácsadó, pszichológus, logopédus, fejlesztő pedagógus : A kapcsolattartás a közös segítségadásán alapul. Segítséget kérhetünk a szakemberektől, véleményt egyeztetünk, s a fejlesztéssel kapcsolatos tanácsokat betartjuk.

5-6 éves korban történik a részképesség hiányos gyermekek felderítése, s az ilyen problémával rendelkező gyermekekkel fejlesztő pedagógus foglalkozik az óvodában.

Szintén az 5-6 éves gyerekeket méri fel a logopédusok. A logopédiai ellátás a Logopédiai és Gyógytestnevelési Szolgáltató Intézményben valósul meg.

Iskola: A kapcsolattartás alakításában az óvoda nyitott és kezdeményező. Kölcsönös látogatások színtere az óvoda és az iskola egyaránt. Az iskolába menő óvodások nyitott órán vesznek részt az iskolában. A tavasz folyamán a már elsős kisóvodásokat pedig az óvónénik meglátogatják az iskolában.

Védőnő, gyermekorvos: A gyermekorvos szeptemberben ellátogat a gyermekekhez, ahol az állapot felmérésén kívül kiszűri a tartáshibákat és a lúdtalpasokat, ami a gyógytornász éves munkájának az alapját képezi.

A védőnő a látás-és hallásvizsgálatokat a rendelőintézetben végzi el.

Fenntartó: Az Oktatási Bizottság választási ciklusonként beszámolót kér az intézménytől. Ezen beszámoló alkalmával ellátogatnak az intézménybe is.

Az óvoda rendezvényeire rendszeresen meghívja az Oktatási Bizottság elnökét, a polgármestert és az alpolgármestert.

Az éves beszámolót az Intézmény-felügyeleti Osztály kapja meg minden tanév végén, tanév elején pedig a feladatellátási tervet.

8. Érvényességi rendelkezések

A helyi nevelési program érvényességi ideje **2013. szeptember 1-jétől visszavonásig.**

A program felülvizsgálatának és módosításának okai:

- Jogszabályváltozás
- Aktualizálás
- Intézményi értékelés eredményeinek beépítése

A helyi nevelési program nyilvánossága:

- Minden csoportban megtalálható
- Az óvodavezető irodájában megtalálható
- Két példány az óvoda két felén a faliújságra kifüggesztve

